

Mas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIII./STEVILKA 31

CELOVEC, DNE 3. AVGUSTA 1961

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— SILINGA

K združitvi Evrope

Pred nabito polno spodnjo zbornico v Londonu je minuli ponedeljek britanski ministrski predsednik Mc Millan izjavil, da je Velika Britanija zaprosila za sprejem v tržišče („EWG“). Njegove nadaljnje besede so utonile v hrupu z leve in desnice. Je to konec dvestoletne „splendid isolation“ — bleščeče osamljenosti na otoku, s katerega so Angleži pravzaprav odločali o svetovni politiki, ki jo je takrat označevalo „ravnotežje sil“ v Evropi. Velika Britanija je skrbno pazila, da ni nobena sila na celini postala tako močna, da bi prevladala v Evropi in se je vedno priključila tistem evropskemu taboru, ki je bil šibkejši ter mu tako ojačila hrbtnico. Tako je podpirala Rusijo, Avstrijo in Prusijo proti Napoleonu, kasneje pa Francijo proti cesarski Nemčiji in Hitlerjevemu „tretjemu rajhu“. Ravnotežje sil v Evropi je bil osnovni pogoj za njeno svetovno gospodarstvo na morjih, katerih neomejena vladarica je bila do prve svetovne vojne. S svojo pomorsko močjo si je ustvarila svetovni imperij, ki je obsegal petino zemeljske površine. Prva, še bolj pa druga svetovna vojna je pa razmerje sil temeljito preobrnila. Na Zapadu je vstala mogočna gospodarska sila Združenih držav, na vzhodu pa je Sovjetska zveza postala druga največja svetovna sila, dočim je celinska Evropa in z njo Anglija izgubila svoj svetovni primat ter se spremenila v bojišče, najprej ognjene, potem pa hladne vojne, na katerem se merita oba orjaka.

Ravnotežje sil ter tekovanje v Evropi je bilo sicer vir velikega napredka, katerega blagodati sta bili v eni ali drugi obliki deležni tudi Amerika in Rusija, je pa izčrpalo sile evropskih držav, tako premagancev, kot zmagovalcev v obeh vojnah. Prebujenje kolonialnih narodov je pa tudi v novih razmerah vodilo k izgubi kolonij.

Šele nastanek mogočnega sovjetskega bloka od Vladivostoka pa do Stettina po drugi svetovni vojni, ki si je zastavil za svoj cilj zmago komunizma

Pred 110 leti se je začelo

List »Slovenska Bčela«, ki je izhajal pred 110 leti v Celovcu, je v avgustovi številki l. 1851. razglasil »najimennejšo in največelejšo novico«, namreč: »Društvo za izdavanje in razširjanje dobrih bukev za Slovence je osnovano«.

Novica se je nanašala na oklic koroških rodoljubov za novo knjižno društvo. 27. 7. 1851. so razposlali iz Celovca poziv Slovincem, podpisali so ga pa med drugimi znani koroški slovenski narodni in kulturni delavci: Andrej Einspieler, kaplan v Celovcu; Franjo Zorčič, spiritual v celovškem semenišču; Jožef Rozman, kanonik v št. Andražu; Dragotin Robida, profesor; Matija Majar, župnik v Gorjah; Balant Lesjak, župnik v Dvoru; Anton Janežič, profesor slovenščine v Celovcu in Gregor Somer, učitelj v Borovljah.

Naslednja, septembrska številka »Slovenske Bčele« je prinesla nov članek, ki pravi, da se bo novo društvo za izdavanje dobrih knjig imenovalo »Društvo sv. Mohorja«. Namen tega društva je bil: na svetlo dati in razširjati dobre knjige, ki um, srce in voljo ljudi razsvetlijo in požlahtnijo in se morejo tudi dober kup, poceni prodajati. Značilen je pristavek, ki se je glasil v pravilih: »Društvo se s politiko na nobeno vižo ne bo pečalo. Zato ne bo nikoli ljudi zastran političnih reči poučevalo.« Društvena pravila pa so izrecno podpirala slovensko narodno zavest, saj so določala odbor, ki so ga sestavljali odborniki iz vseh škofij, v katerih bivajo Slovenci.

Prvi knjižni dar je izšel leta 1852 o božiču in je bil razmeroma precej obširen in raznovrsten. Društvo je tudi razpisalo darila za najboljšo poljudno zgodovino slovenskega naroda. Naslednje leto pa so se pojavile prve težave in kritike na račun

po vsem svetu (o sredstvih so mnenja različna, ne pa o cilju) je tako premagance kot zmagovalce v Evropi navedel na nova pota, namreč do gospodarske in politične združitve. Ker gospodarstvo postaja vedno bolj merodajen faktor v družabnem življenju, je bil začetek storjen na tem področju.

Oba tradicionalna sovražnika v Evropi, Francija in Zapadna Nemčija, sta prišla najprej do spoznanja, da so se časi spremenili in postali sta jedro združevanja svobodne Evrope. To je bilo toliko laže, ker je bil nemški narod zaradi izgubljene vojne tako bistveno oslabiljen, da zaradi razdelitve na dve državi, ki dejansko že obstojata in tega dejstva nihče ne more spraviti s sveta, Zapadna Nemčija nima moči, da bi postala prevladujoča sila v Evropi. Njima so se pridružili še Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburška v skupno »Evropsko tržišče«, katerega cilj je ustvariti — po vzorcu ameriških Zedinjenih držav — velik gospodarski prostor v Evropi, ki bo združeval 300 milijonov ljudi in kjer bodo praktično odpadle vse meje, najprej gospodarske in potem tudi politične.

Velika Britanija se temu bloku ni priključila, ker je bila še vedno z mnogimi vezmi navezana na svoj nekdanji imperij, ki je politično sicer razpadel, obdržal se pa je gospodarsko. Nastanek ve-

Avstrija in evropsko tržišče

Po sklepu britanske vlade, da stopi v pogajanja glede priključitve Evropskemu skupnemu tržišču, je tudi Avstrija podvzela prve konkretne korake, da svoj položaj v naglo spreminjajoči se podobi gospodarstva svobodne Evrope nanovo uredi.

Avstrija se je bila priključila k EFTA iz cele vrste razlogov, med katerimi je ne-

likega evropskega prostora Angliji seveda ni bil povšeči, ker jo je postavil pred odločitev, da se ali priključi Evropi, ali pa ostane središče svoje nekdanje imperije, ki se sedaj imenuje zgolj Commonwealth ali po naše „skupnost“. Veliki Britaniji je uspelo zbrati okrog sebe tudi nekatere evropske države, ki iz posebnih razlogov niso želele pristopiti k EWG (med katerimi je tudi Avstrija). Tako je nastala EFTA, ki so jo tvorili poleg Velike Britanije še švica, Portugalska, švedska, Danska in Norveška in Avstrija. Ta skupnost je imela za cilj zgolj povečanje medsebojne trgovine.

Toda razvoj je šel svojo pot. Med tem ko je kontinentalna Evropa prav zaradi velikega razvoja EWG dosegla velik gospodarski razcvet, pa je Velika Britanija in deloma tudi ostale članice EFTA, začela zaostajati. Tako se je za Veliko Britanijo, pa tudi za ostale članice EFTA pojavilo vprašanje kako najti priključek na EWG. Velika Britanija je storila prvi odločilni korak v tej smeri, ki utegne, ako bo vodil do cilja, postati temeljni kamen nove, zedinjene Evrope ter ustvaril v Evropi gospodarsko in politično silo, ki se bo merila z Združenimi državami Amerike in Sovjetsko Zvezo.

Brez dvoma je tudi obnovljena napadnost Sovjetske zveze v zadnjih mesecih odločilno vplivala na Anglijo in evropske države, da svojo politiko temeljito premislijo ter skušajo najti pot in sredstva za ohranitev in utrditev demokracije v Evropi tostran železne zaves v ožji povezavi.

kaj gospodarskih, še več pa političnih. In ti so bili odločilni, posebno ko je po prepustitvi zunanega ministrstva socialistom prevladala smer, ki bi naj dala avstrijski nevtralnosti večji poudarek v smeri izboljšanja z Vzhodom, čeprav tudi socialisti nikakor niso imeli namena zaradi tega zanemariti stikov z Zapadom.

Sovjetska zveza je seveda z vsemi sredstvi poskušala v zadnjih letih preprečiti gospodarsko združitev svobodne Evrope, dočim je integracijo gospodarstva v Vzhodni Evropi pod svojo oblastjo z vsemi sredstvi pospeševala. Zato je ustanovila posebno organizacijo za medsebojno gospodarsko pomoč (COMECON). Čim je nastala EWG, je moskovska vlada takoj sporočila Avstriji, da bi njen pristop k tej skupnosti, ki ima na koncu koncev politične namene, ne bil v skladu z avstrijsko nevtralnostjo. To stališče je precej sporno, kajti Avstrija se je zavezala k vojaški nevtralnosti, ne pa k idejni. Toda zadeva je šla v koncept tedanje avstrijske politike glede Vzhoda in zato je bila s socialistične strani ta sovjetska teza — z gotovimi rezervami — sprejeta. In kar je značilno, tudi s strani gospodarskih krogov OeVP, kajti v njih so prevladali srednji industrijci, ki so se ob ustvaritvi velikega gospodarskega prostora bali za svoje posebne interese. Večina avstrijskih industrijskih podjetij, ki proizvajajo za notranji trg, namreč uživa carinsko, davčno in razne druge zaščite pred nemško, italijansko, francosko konkurenco. Prilagoditev bi bila težka in združena z žrtvami. Zato je pristop k EFTA bil sporazumen.

Toda čas je pokazal, da so tudi ti računili bili zgrešeni.

Nad polovico avstrijske trgovine namreč odpade na države EWG, dočim na EFTO samo 14 odstotkov. Dočim so v EFTI ohranile svoje prednosti industrije, ki delajo za domači trg, pa grozi kriza tistim gospodarskim panogam, ki svoje izdelke izvažajo. Tem namreč grozi izguba izvoza in to bi seveda temeljito prizadelo celotno avstrijsko gospodarstvo.

Zato je v zadnjih mesecih, ko je bilo vodeno bolj vidno nazadovanje avstrijskega izvoza v države EWG v gospodarskih krogih prevladala zahteva po čimprejšnji priključitvi k EWG. Na političnem področju

- KRATKE VESTI -

Množični beg iz Vzhodne Nemčije postaja vedno večja skrb ne samo za oblastnike v Vzhodni Nemčiji, temveč tudi za oblasti v Zapadnem Berlinu, ki ne morejo več obvladati pritoka beguncev. Vsa tabornišča so prenapolnjena. Po zaostrenosti krize zaradi Berlina se je dotok beguncev zelo ojačal. V Vzhodni Nemčiji se je pojavila bojazen, da utegne Sovjetska zveza to »okno« na Zapad vendarle zamašiti. Samo v mesecu juliju je po uradnih podatkih prišlo v zapadni Berlin 30.415 beguncev, torej vsak dan nad tisoč. Dejansko število pribežnikov pa je še višje, ker se mnogi niso obrnili na oblasti, ampak so si neposredno oskrbeli streho in jelo pri sorodnikih oz. znancih ali pa potovali naravnost naprej v Zapadno Nemčijo. Vzhodnonemška vlada je izdala ukrepe za poostreno kontrolo na mejnih prehodih, pa vse skupaj ni nič zaleglo. Kot je izjavil zapadnonemški minister za begunce je po letu 1945 pobegnilo okoli 4 milijone ljudi iz Vzhodne Nemčije.

Umrl je kardinal Domenico Tardini, državni tajnik papeža Janeza XXIII., v 73. letu starosti. Pokojnik je vse svoje življenje prebil v vatikanski diplomatski službi, kjer je že pod predhodnikom sedanjega papeža Pijem XII. bil dolga leta namestnik državnega tajnika. Veljal je za zelo izkušenega državnika in njegovo specialno področje so bili konkordati. Svoje premoženje je zapustil nekemu zavodu za sirote, kamor je hodil vsa leta maševat.

Bivša vila Mussolinija, italijanskega fašističnega voditelja bo služila dobrodelnim namenom. Mussolinijeva vdova jo je za mal denar odstopila ustanovi za matere in otroke. Vilo, ki ima tudi lastno kapelo, so meščani Mussolinijevega rojstnega mesta Predappio poklonili svojemu rojaku, ko je bil na višku svoje slave in moči.

Francija je dala Jugoslaviji posojilo 50 milijonov novih francoskih frankov. Tudi Velika Britanija je odobrila Jugoslaviji posojilo 3,5 milijona funtov za izvedbo valutne reforme.

Samo 36.415 brezposelnih je bilo v Avstriji konec junija. To je najnižje število brezposelnih v povojni dobi. V primeri z julijem lanskega leta se je znižalo za 3,8 odstotka.

Avto ali otroka: V letu 1960 se je 100.000 čehoslovaških državljanov potegovalo za posojilo za nabavo avtomobila. V istem letu pa je 100.000 žensk dobilo dovoljenje za splav. K temu pripominja komunistični list »Smena«, da smatrajo mladoporočeni pari otroka za oviro za brezkrbno življenje ter da dajejo prednost avtomobilu (ki velja na Čehoslovaškem še vedno za luksuz) pred otrokom. List ugotavlja, da so bile oblasti bolj širokogrudne pri podeljevanju dovoljenj za splav kot pa pri podeljevanju kreditov za nakup avtomobila.

ni zadrega nič manjša, kajti s tezo, da priključitev Avstrije k EWG ni združljiva z nevtralnostjo, so nekateri avstrijski krogi sami dali sovjetski vladi orožje, s katerim izvaja vsaj diplomatski in propagandni pritisk na Avstrijo. Sedaj zunanji minister dr. Kreisky z juristi in gospodarstveniki išče formulo, po kateri bi naj Avstrija dobila priključek k EWG, obenem pa ne preveč razjezila Sovjetsko zvezo, skratka kako bi ohranil kožo in potolažil volka. Sicer pa dosedanja »uspehi« prijateljske politike do Vzhoda niso dali zaželenih rezultatov. Avstrija je morala Sovjetski zvezi do zadnjega plačati vse, za kar se je obvezala po državni pogodbi, po drugi strani pa je v Ameriki zaradi škiljenja zunanega ministrstva proti Vzhodu izgubila precej simpatij, kar se pozna v dolarjih.

Politični teden

Po svetu . . .

Kennedy duhovno mobilizira Zpad

Minuli teden je ameriški predsednik Kennedy s pomembnim govorom postavil nekatere stvari v odnošajih med Vzhodom in Zapadom v pravo luč ter iztrgal Moskvi politično iniciativo iz rok.

Kennedyjev odgovor na »program« Hruščeva, ki se glasi »mirovna pogodba z Nemčijo še letos, ali pa bo Sovjetska zveza sama sklenila separatno mirovno pogodbo z komunistično Vzhodno Nemčijo« ter spreminila Berlin, ki leži sredi vzhodnonemškega ozemlja, a je še vedno v oblasti štirih zmagovitih velesil zadnje vojne (Združenih držav, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze) v »svobodno mesto« pod oblastjo Vzhodne Nemčije, je jasen. Kennedy je odgovoril, da si Zapad ne bo pustil jemati pravic, ki si jih je priboril ne s kakšno pogodbo, temveč z zmago nad Nemčijo. Če hoče Sovjetska zveza skleniti separatno mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo, je to njena stvar, toda Zapad ne bo odstopil od svojih pravic. Kennedy je ameriškemu ljudstvu in vsemu svetu predočil, da so Berlin, Laos in druga ognjišča nemirov le členi velikega zavojevalnega načrta, ki si je zastavil za cilj, podvreči komunizmu ves svet. Zato zadeva usoda Berlina prav tako še svobodno Evropo in Ameriko samo. Svoboda Zapada se odločuje tudi na bregovih reke Spree.

Poudaril je nadalje, da je vsaka demokracija že po svoji naravi defenzivna, da torej ne napada drugih in da se le brani, kadar je ogrožena. Zapad je svojo miroljubnost dokazal v prvih povojnih letih, ko je še Amerika sama posedovala atomsko orožje in ga kljub sporom s komunističnim blokom ni uporabila in tudi z njegovo uporabo ni grozila. Danes pa se je položaj spremenil in Zapad bo moral v prihodnjih mesecih in letih biti pripravljen na težke živčne preizkušnje, pa tudi na žrtve za ohranitev svobode.

Kennedy je napovedal takojšnjo delno mobilizacijo, v kateri bodo ameriške čete od avgusta naprej postavljene v stanje pripravljenosti, obenem pa je napovedal zvišanje efektivne številčne moči ameriških čet za 215.000 mož, kajti Sovjetska zveza je že malo prej izjavila, da svojih čet ne bo zmanjšala, kot je obljubljala v okviru svoje mirovne kampanje pred pol leta. Ameriškemu parlamentu pa je predložil vojaški proračun, ki je zvišan za 3 in pol milijarde dolarjev ter znaša skupno okrog 47 milijard dolarjev. Obenem bo povečana tudi vojaška pomoč zaveznikom. S tem prispevek Združenih držav za obrambne namene zdaleka prekaša vse druge države. Je na primer, petkrat večji na prebivalca kot v Švici, ki kljub svoji nevtralnosti razpolaga z eno izmed najbolje oboroženih vojaških sil v Evropi.

Sprememba vojne strategije

Obenem pa je Kennedy napovedal temeljito spremembo strateške zamisli zapadne obrambe. Ta je doslej temeljila na ameriški premoči v atomskih orožjih, ali »masivnem odgovoru«, ki pa spričo dejstva, da sedaj razpolaga tudi Sovjetska zveza z atomskimi orožji, izgubljajo na učinkovitosti, kajti uničevalni učinek atomskega orožja bi prizadel tako premaganca kot tudi zmagovalca. Zato bodo povečani izdatki za vojaške namene šli predvsem za okrepitev »običajno« oborožene vojaščine, da bo ta zmožna odbiti vsak napad približno 300 divizij, ki jih ima sovjetski blok v vzhodni Evropi. »Nočemo več nihati med ponižanjem in omenjano uporabo atomskega orožja«, je dejal Kennedy, ki je obenem poudaril, da je Zapad vedno pripravljen pogajati se s Sovjetsko zvezo na temelju upoštevanja upravičenih interesov varnosti tako Vzhoda kot Zapada. S tem je Kennedy dal razumeti Moskvi, da bo odločna ameriška podpora Zapadni Nemčiji in Berlinu imela tudi gotove jasno določene meje.

Odmev Kennedyjevega govora v zapadnih prestolnicah je bil ugoden in ponekod izrazil vidno olajšanje. Ne toliko zaradi miselne in stilne jasnosti, ter jezikovne izbrusenosti, po kateri je moč Kennedyja primerjati Churchill, temveč zaradi konkretnih ukrepov, ki so njegove besede spremljali. Spričo težav ameriške plačilne bilance je povišanje vojnega proračuna in pomoči zaveznikom res velika žrtev, ki ne

bo mogla ostati brez ustreznega odgovora s strani evropskih zaveznikov atlantske skupnosti. Prva je odgovorila Zapadna Nemčija in napovedala povečanje svojega denarnega prispevka v skupni obrambni fond, do čim je nemška namera, podaljšati rok obvezne vojaške službe od 12 na 15 ali celo 18 mesecev, menda na migljaj Amerike, zaenkrat ostala v Adenauerjevem predalu.

Velika Britanija je tudi napovedala povečanje vojnih sil in izdatkov za obrambo, kljub gospodarskim zadregam, ki tarejo to otoško državo, ki se nikdar ni hotela vezati na evropsko celino. Kar je pa še bolj pomembno, vlada Velike Britanije se je odločila, da se sedaj vendarle gospodarsko tesneje poveže z Evropo. Namerava vstopiti v Skupno evropsko tržišče (EWG). To je prvi korak na sicer še najbrž dolgi poti k odstranitvi dveh gospodarskih blokov v svobodni Evropi (EWG in EFTA), o čemer pa poročamo podrobneje na 1. strani.

Na Vzhodu so pa Kennedyjev govor sprejeli najprej kot »rožljanje s sabljo«, a vsekakor jih je navdal z zaskrbljenostjo, kajti vidijo, da ne bo šlo tako gladko, kot so mislili. Grožnje in mirovne ponudbe si sledijo, kar le razkriva njihovo zadrego. V isti rog seveda trobijo mala in velika komunistična ali sopotniška glasila po vsem svetu. Tako tudi v naši bližini, kjer pravijo, da v času, ko si človeštvo želi nič bolj kot trajnega miru, »junške« besede mladega ameriškega predsednika res ne zvenijo preveč simpatično. Pač pa so morda simpatično zvenele bojevitve besede sovjetskega mogočnega Hruščeva pred dobrim mesecem, ko je v generalni uniformi na mogočni vojaški paradi ob 20. obletnici sovjetsko-nemške vojne grozil vsemu svetu z vojaško močjo »nepremagljive sovjetske vojske«.

Kako se položaj zaostrejuje, priča tudi izjava sovjetskega ministrskega predsednika Hruščeva britanskemu poslaniku Robertsu. Sredi baletne predstave, ko so se na odru v godbi ljubko pozibavale nedosegljive peslake baleta Bolšoj, je Hruščev dejal Robertsu: »20 sovjetskih atomskih bomb spremeni na mah Anglijo in Francijo v kup kadečih se razvalin.«

. . . in pri nas v Avstriji

Južna Tirolska postaja tudi vedno hujši avstrijski notranjopolitični problem

Med tem, ko se na Južnem Tirolskem naprej vrste atentati ter aretirane osumljenec, pa se v avstrijski notranji politiki nadaljuje izgovarjanje, kdo je vsega tega kriv. Južnotirolska manjšina, ki je bila od začetka srčna zadeva vseh Avstrijcev, postaja sedaj mučna nadloga v notranji politiki, med tem ko se je na Južnem Tirolskem — zaradi uporabe nasilja z obeh strani — položaj manjšine znatno poslabšal.

Zunanji minister Kreisky in pravosodni minister Broda sta po objavi zelo težkih obdolžitvev v uglednem švicarskem listu »Neue Zürcher Zeitung«, čes da so nekateri vodilni politiki obeh strank, SPOe in OVPe, vedeli, aktivno podpirali ali vsaj

trpeli priprave na avstrijskem ozemlju za nasilniška dejanja na Južnem Tirolskem, sklicala tiskovno konferenco, na kateri je zunanji minister Kreisky pravzaprav priznal, da je o zadevi res nekaj vedel, pristavil pa, da se od njega ne more pričakovati, da bi bil »ogleduh« za italijansko policijo. Pravosodni minister Broda pa je izjavil, da je s svoje strani ukrenil vse, kar je po zakonu potrebno. Njune izjave niso prinesle jasnosti, pač pa so dale Italiji potrdilo, da se je na avstrijskem ozemlju res dogajalo nekaj, kar je potem imelo posledice na Južnem Tirolskem. To vsekakor avstrijskega stališča pri Združenih narodih ne ojačuje.

Zelo znana avstrijska katoliška revija »Die Furche« je obsodila ravnanje obeh vladnih strank glede Južne Tirolske, ko obe najprej mislita na lastne ozke strankarske interese v zvezi z bližnjimi volitvami na Tirolskem ter označuje njuno ravnanje kot »igro za črnega Petra«. Obe stranki imata po mnenju lista »dovolj vzroka za spraševanje vesti«, ko zaradi glasov volilnih »nacionalnih volilcev« (ki bodo pa potem brčkone v vsakem primeru itak volili »svojo stranko«) zanemarjata interese celotne države in ugotavlja, da obema strankama primanjkuje civilne korajžje, da bi javnosti povedali neolepšano resnico. Pač pa je zapadnonemški kancler nedvoumno izpričal svoje mnenje o južnotirolski zadevi: odšel je na dopust — v Italijo.

Razni »provizionisti«

Da pa je res »nekaj gnilega v deželi Avstriji«, pa priča tudi zaključek škandala pri poddržavljeni tovarni dušika v Linzu, kjer je direktor Hueber odšel na bolniški dopust s katerega se ne bo vrnil, potem ko je prišla na dan afera zaradi milijonskih provizij, ki so bile izdane po nepotrebnem. Hueber je bil zaupnik SPOe in stranka ga je držala do zadnjega ter se je omeščala šele pod pritiskom dejstev, ki jih je prineslo na dan poročilo Najvišjega računskega sodišča pri redni reviziji poslovanja tovarne.

V tej zvezi je prišla na dan tudi druga poslastica: Zastopnik VOEST — to je poddržavljenih železarn v Linzu, največjega metalurškega podjetja v Avstriji, ki pa zalaga ves svet s provovrstnim LD-jeklom, je v Španiji Otto Skorzeny, ki se je »proslavil« z osvoboditvijo Mussolinija iz zapore redne vlade po zrušitvi fašizma v Italiji leta 1943. Tudi Skorzeny dobiva sedaj provizije . . .

Spričo splošnega direndaja zaradi Južne Tirolske sta pa ta dva drobca šla mimo zanimanja javnosti. Prav tako tudi ni zbudil mnogo hrupa korak nekega drugega Otona, namreč Otona Habsburškega, ki tudi dobiva provizije, ampak samo od knjig, ki jih je sam spisal. Oton, ki se je odpovedoval vsem pravicam na prestol, a vlada zaradi odpora socialistov njegove izjave ni sprejela, se je sedaj obrnil na Ustavno sodišče. Gre se samo za en stavek v njegovem avstrijskem potnem listu, ki pravi »Upravičuje za potovanje po vsem svetu, razen v Avstrijo«, kamor Oto ne sme.

Apostolski protonotar prelat dr. Jakob Ukmar — biseromašnik

Ime apostolskega protonotarija dr. Jakoba Ukmarja je znano ne samo med vsemi Slovenci, marveč tudi daleč po svetu med tujimi narodi. Osebo je dobro znan sv. očetu Janezu XXIII., s katerim se je srečeval, ko je leta bil patriarh v Benetkah. Msgr. Ukmar je namreč sodnik višjega cerkvenega sodišča za zakonske zadeve za 16 severnoitalijanskih škofij, med njimi tudi beneške patriarške.

Gospod jubilent dr. Ukmar, čvrsta kraška, slovenska korenina, mož večnega in neumornega dela, je 13. julija praznoval 83-letnico svojega življenja, naslednji dan, 14. julija, pa svojo 60-letnico duhovništva, še vedno čil in delaven, osebno pa tako skromen, da je težko najti takšnega duhovnika, kaj še tako visokega cerkvenega dostojanstvenika.

Gospod jubilent izhaja iz preproste delavske družine železničarja na Opčinah pri Trstu. Gimnazijo je obiskoval v Trstu in bil vseskoz odličnjak. Za življenjski poklic si je izbral bogoslovje, ki ga je študiral v centralnem semenišču v Gorici skupaj z uglednimi sošolci prijatelji, kot je sedanjí beograjski nadškof dr. Josip Ujčić in že pokojni profesor bogoslovja dr. Ivan Tul.

Njegova življenjska duhovniška pot pa že od začetka ni bila lahka. Že kot mlad duhovnik kaplan je bil poslan v Rimanja pri Trstu, kjer je vrel in so bila tla pripravljena za odpad v pravoslav-

je. Kljub najboljši volji in žrtvi ni mogel vzdržati pred ljudskimi strastmi.

Ko se je začela prva svetovna vojna, je jubilent bil gimnazijski katehet v Trstu na nemški gimnaziji. Nemška mladina je tedaj nahujskana zagnala po mestu krik: »Gott strafe England!« Kot katehet je mladino ukoril, da ne sme tega počenjati. Bil je pa za svojo dolžnost od nemških oblasti aretiran in vtaknjen v ječo, ki jo je nekaj mesecev prebil v Ljubljani na gradu. Katehetska profesorska služba mu je seve bila odvzeta. Je pa to nesrečo izkoristil in se vpisal na univerzo na Dunaju, kjer je tik pred koncem vojne promoviral iz bogoslovja. Tedaj se je tudi seznanil s pokojnim kardinalom dr. Innitzerjem (takrat bogoslovni profesorjem), ki ga je pozneje večkrat šel na Dunaj obiskat.

Svetovna vojna se je končala in Trst je padel pod Italijo. Nastopili so novi časi z novimi težavami. Tržaški škof dr. Karlin je poveril dr. Ukmarju, naj v Trstu ustanovi semenišče, in sicer v škofijski vili v Šklednju, kjer g. apostolski protonotar še sedaj prebiva. Tukaj je (z dr. Tulom in nekaterimi drugimi) postal rektor bogoslovja in bogoslovni profesor. Duhovniki, ki so študirali v šklednju pod dr. Ukmarjem, imajo najlepše spomine. Čez čas je tržaško semenišče bilo ukinjeno in so tržaški bogoslovci spet šli v Gorico v centralno se-

SLOVENC

doma in po svetu

Nagrade društva slovenskih književnikov

Društvo slovenskih književnikov je svoje letošnje knjižne nagrade za izvirna literarna dela v minulnem letu podelilo naslednjim umetnikom:

Pisatelj Alojz Rebula iz Trsta je prejel nagrado za svoj roman »Senčni ples«, v katerem riše življenje in probleme slovenskega primorskega izobraženca. Rebula spada med najboljše mlajše slovenske pisatelje.

Pisatelj Danilo Lokar je bil nagrajen za svoje pripovedno delo »Leto osemnajsto«, v katerem opisuje svojo mladost pred prvo svetovno vojno, dušajska študentska leta, vojne doživljanje in življenje doma na Primorskem.

Pesnik Janez Menart je prejel priznanje za svojo zbirko »Casni stih«, ki je zbudila pozornost po svoji aktualnosti, izvirnosti ter izrazni zgoščenosti. Menart je po rodu Mariborčan, kjer je zagledal luč sveta leta 1929.

Uspeh slovenskega znanstvenika v Angliji

15. julija je na Angleškem v Bristolu izšla knjiga: Stoke Park Studies. — Mental Subnormality. Izdal dr. J. Jančar, tiskal John Wright & Sons Ltd v Bristolu. Knjiga obsega 14 razprav o zdravljenju duševno defektnih. Štiri razprave so dr. Jančarjeve. Vse so pa rezultat intenzivnega raziskovanja na tem polju, ki je do zadnjih 10 let ostalo skoraj neraziskano. Bristol je znan center tega dela. Po modernih metodah, z modernimi zdravili se zdravijo bolniki ter iščejo pota, kako pomagati tudi neozdravljivo bolnim. Tako zlasti z industrialno terapijo, ko se uče bolniki z mišljenjem 3 do 4-letnih otrok delati.

Knjiga je bila z navdušenjem sprejeta. Dr. J. R. Rees, direktor Svetovne federacije za duševno zdravje, je zapisal, da jo bodo s ponosom dodali publikacijam, ki bodo na razstavi na 6. mednarodnem kongresu za duševno zdravje v Parizu od 30. avgusta do 5. septembra.

Prav gotovo smo pa tudi Slovenci lahko ponosni na znanstvenika, ki je izšel iz našega naroda ter vodi tako humano raziskovanje in pomaga tistim, ki so pomoči najbolj potrebni.

V Pittsburgu slovenski koncert

Pevski zbor »Prešeren« v Pittsburgu v Združenih državah je slavil 50-letnico svojega obstoja. Svoj jubilej je slovenski zbor proslavil s koncertom narodnih in umetnih pesni v tamošnjem Slovenskem domu. S koncertom je zbor zelo razveselil pittsburske Slovence, ki radi poslušajo lepo slovensko pesem.

menišče, kot je bilo poprej. Dr. Ukmar pa je v šklednju ostal, tudi pod Italijo penzionist. Pomagal je v dušnopastirstvu v obširni škedenjski dvojezični župniji. Zaslovel je kot izboren pridigar in spovednik. V času fašizma mu je zaradi pridiganja velikokrat pretela nevarnost zopora. Toda msgr. dr. Ukmar je bil neustrašen. Pridigal je, čeprav so pod prižnico stali policisti. Vse ljudstvo je bilo strnjeno okrog njega. Govornik pa je režimu tudi krepko spraveval vest, zlasti v neki pridigi, ko je branil pravico materne jezika v cerkvi tako za Slovence in Hrvatke kot tudi za južnotirolske Nemce. Nacisti pa so ga med vojno zaprli, čeprav je on pod fašizmom branil tudi jezikovne pravice Južnih Tirolcev.

Tudi po drugi svetovni vojni je msgr. Ukmar neomajno stal na braniku pravice. Zaradi tega je moral mnogo hudega prestati. Ko je kot namestnik tržaškega škofa dr. Santina birmoval v Istri pod takratno jugoslovansko vojaško upravo, je bil od nahujskane drhali celo telesno napaden in težko ranjen. Toda njegova močna narava je tudi to prenesla, ker je pač taká bila božja volja. Ko si je s časom opomogel, je spet krepko prijel za delo, zlasti za cerkvene pravde, ko je za 16 škofij moral nositi vse najtežje breme. Poslednji čas so mu nprtili tudi težko delo priprave za tržaško sinodo, ki je ni bilo že več sto let. Vse je pripravil v latinščini.

Presvetli g. protonotar dr. Jakob Ukmar je izredno naobražen mož v bogoslovju, cerkvenem pravu, jezikih, modernih in starih (celo asirskih!), izboren latinist, ki mu latinščina teče kot domača beseda. Pa tudi glasha ga veseli. Vsak dan po kosilu sede za nekaj časa za harmonij in igra ter celo prepeva.

G. jubilent je imel nešteto govorov, ki jih vse že vedno spiše z izredno lepo, skrbno pisavo. Te svoje temeljite govore je izdal že v dveh knjigah. Pa jih še ima za nekaj knjig! V njih je toliko znanja in način podajanja tako prijeten, da je vsakdo vesel, kdor ima v knjižnici njegov »zaklad«.

Presvetlemu g. protonotarju dr. Jakobu Ukmarju, ki je neustrašen branilec naravnih pravic slehernega naroda, ki je primorskim Slovencem toli moder in blag duhovni vodja, želimo koroški Slovenci, naj ga dobri Bog ohrani še dolgo let zdravega in čilega, da bi še dolgo z besedo in peresom in še z mnogimi knjigami bogatil vse Slovence!

Dr. T.

„Tonček iz Potoka” v francoščini

Zopet je slovenska knjiga našla pot v veliki svet. Pred kratkim je izšla v francoskem prevodu »zbirka črtic iz življenja na kmetih v Sloveniji«, ki jo je spisal P. Bazilij Valentin in je slovenskim bralcem znana pod naslovom »Tonček iz Potoka« v izdaji goriške Mohorjeve družbe za leto 1949. Prevod je oskrbel č. gospod Ferdinand Kolednik, izdala ga je založba »Apostolat de la presse« s sedežema v Montrealu v Kanadi in v Parizu v Franciji. Tako bo zgodba mladega Tončka in njegove nagajive sestrice Nežike in drugih malih in velikih junakov teh ljubkih zgodbic iz starih, sicer včasih trdih, a vendarle lepih časov, ko je dobrotu še imela večjo veljavo v človeških srcih kot danes, poromala v domove na dveh kontinentih, Evropi in Ameriki.

P. Bazilij med Slovenci izven Slovenije ni neznana osebnost. Poznamo ga tudi na Koroškem saj je po vojni tukaj več let živel kot begunec in spisal pravljico »V kraljestvu lutke«, ki je izhajala kot podlistek v »Koroški kroniki« ter jo je rado bralo staro in mlado. Po rodu je pisatelj iz Dolenjske, iz okolice slavnega cistercijskega samostana Stična, kjer so živeli njegovi starši, čeprav se je on sam rodil leta 1924 v Ljubljani. Zgodbe iz mladosti, ki mu jih je bil pripovedoval njegov oče, je P. Bazilij, deloma na Koroškem deloma pa v Ameriki, kjer je dokončal bogoslovne študije in bil kot frančiškanski redovnik posvečen

P. Bazilij OFM

za duhovnika po škofu Rožmanu leta 1950, zbral v zbirko črtic, ki so ne le spomenik hvaležnega in ljubečega sina očetu, ampak tudi lepemu družinskemu življenju vernega slovenskega ljudstva.

Zgodbe so pisane preprosto, a s pristnim

občutjem in srčno toplino, oplemeniten s krščansko ljubeznijo.

P. Bazilij je po nekaj letih dušnopastirskega in »žurnalističnega« delovanja — bil je urednik med našimi ameriškimi rojaki zelo priljubljenega mesečnika »Ave Maria« hotel oditi v misijone na Kitajsko, toda politični dogodki so ta načrt preprečili. Pač pa je P. Bazilij pred nekaj leti odšel v Avstralijo, kjer skupno z našim koroškim rojakom dr. Mikulo, pase po tej širni deželi raztresene slovenske duše, zraven pa marljivo piše v glasilo avstralskih Slovencev »Misli«, kjer ima stalno rubriko z naslovom »P. Bazilij tipka«.

Č. g. Kolednik je opravil veliko delo s tem, da je v jezikovno izbranem in gladko tekočem prevodu prestavil to ljubko delo, porojeno iz spoštovanja in ljubezni do staršev ter srčne navezanosti na slovensko zemljo, v francoščino ter mu tako utrl pot v veliki svet. Posebej velja omeniti še izčrpen uvod o Sloveniji in Slovencih ter avtorju in njegovi družini izpod peresa prevajalca. Prepričani smo, da bo »Le petit Tonček du Potok«, tako se namreč glasi francoski naslov knjige, pripravil tudi francoski mladini mnogo prijetnih ur, kot jih je »Tonček s Potoka« slovenskim bralcem.

Papež Janez XXIII. o filmu

Preteklo je 25 let, odkar je papež Pij XI. izdal posebno encikliko o filmu. To je bilo papeško pismo, ki je dalo katoličanom navodila, kako naj presojaajo filmsko umetnost in kako jo naj usmerijo v službo resnici, umetnosti in tudi Cerkvi, ki je gojiteljica resnične kulture in napredka.

Ob tej obletnici je sedanjí sveti oče Janez XXIII. napisal novo pismo o filmu in ga poslal predsedniku papeške komisije za film, radio in televizijo škofu Martinu O'Connorju. V tem pismu še posebno opozarja na resne nevarnosti, ki grozijo prek filma in televizije posebno mladini. Po predsedniku papeške komisije, ki je bila ustanovljena leta 1948, papež ponovno apelira na člane komisije, da se živo zavedajo svoje odgovornosti za javno dobro vsega krščanskega sveta. Cerkev seveda vidi in priznava velike prednosti in uspehe, ki jih kino nudi ljudem. Povsem naravno je, da zlasti danes ljudje iščejo oddiha in sproščenja, pri čemer jim prav film najlepše služi. Poleg zabavne vloge ima film tudi veliko kulturno poslanstvo, da zlasti širokim plastem ljudstva približa kulturne dobrine in izsledke napredka. Toda pri tem pa je treba paziti tudi na nevarnosti, ki morejo škodovati vsej človeški družbi, prav posebno pa še mladini. Žal se še kljub tolikim naporom in prizadevanjem Cerkvi ni posrečilo v zadostni meri dvigniti vrednostno višino filma, ki bi bila zadovoljiva. Vendar pa na drugi strani ugotavlja sveti oče z zadoščenjem, da se tudi pri filmu vedno bolj opažajo ugodni vplivi prizadevanj katoličanov, kar je pripomoglo, da stopa tudi film vedno bolj v službo resnične kulture, ter nudi mnogo lepega tudi za zdravo vzgojo in razvednilo. Pri tem je treba poudariti velike zasluge mednarodne katoliške filmske komisije, ki se tako nesebično žrtvuje za kulturni dvig filmske produkcije. Posebej pa še poziva sveti oče tiste, ki odločajo pri določanju smeri filmske produkcije, na veliko odgovornost, zato naj nikar ne preslišijo glasu svoje vesti, ki jim bo gotovo pokazala, kaj je njihova dolžnost.

To sodobno in izredno važno pismo zaključuje papež z besedami: »Ta problem

je, kot vidite, velike važnosti, zato je treba vzgajati in oblikovati vest vernikov, da bodo izbirali z resno preudarnostjo in krščanskim prepričanjem filmske predstave ter se držali navodil onih, ki imajo posebno nalogo od Cerkve same, da preiskujejo filmske predstave in izrekajo o njih sodbe o njihovi moralni vrednosti. Pa tudi študij psiholoških in pedagoških vprašanj, ki se tičejo filmskega vpliva na človeka, bo mogoč še mnogo pripomoči, da se bo človek lažje zoperstavljal slabim vplivom, ki jih ima film s svojo magično močjo zlasti na nerazsodno mladino«.

Kot vidimo, se Cerkev predobro zaveda, kako silen vpliv ima danes kino na sodobnega človeka; saj imajo prav oni, ki trdijo, da je film postal največja velesila moderne dobe. Zato pa je tako važno, kakšne ideje razglašajo film in v čigavi službi je. Iz tega tudi moremo spoznati, da nas upravičeno sveti oče poziva k čuječnosti. Zato premislimo, kdaj gremo v kino, kajti z našim denarjem soodločujemo, ali bodo proizvajalci izdelovali slabe ali dobre filme.

Ali veste ...

da so imeli v dobi rokokoja kljub svilenim nogavicam in čipkastim suknjicem za pretirano razkošje, če je možki imel več kot eno srajco?

da jeziki primitivnih narodov niso preprostejši, ampak dosti bolj komplicirani kot moderni jeziki. V Afriki je nad 600 različnih jezikov, od katerih je še 300 popolnoma neraziskanih?

da zapravi gospodinja povprečno 10 let življenja z nakupi?

da so redkvice znane točno 400 let, nihče ne ve, kdo in od kod jih je prinesel k nam?

da so poznali drsalni šport že pred 4000 leti? Drsalke so takrat izdelovali iz živalskih kosti.

da je dobil na vprašanje, kdo je Homer, neki ameriški zavod za ugotavljanje javnega mnenja med drugim tudi tele odgovore: »kapitan Onassisove jahte, poslanec v britanskem parlamentu, pribočnik Fidel Castra, najboljši evropski tekač na dolge proge ter neka vrsta raka, ki je zelo drag!«

Atomske bombe za „široki konzum“

Katere države bi mogle v bližnji bodočnosti izdelati atomske bombe? To vprašanje, ki zanima ves svet, je zastavila zasebna Ameriška akademija umetnosti in znanosti trem izbranim znanstvenikom.

Pred kratkim so ti trije znanstveniki izdelali 227 strani dolgo poročilo, ki se ni bilo objavljeno, vendar so že znani glavni izsledki. Poročilo ima v mislih dve do štiri bombe, izdelane iz plutonija in približno takšne, kakršna je bila 20 kilotonska atomska bomba, ki je bila odvržena na Hirošimo. Doba, za katero gre, pa je prihodnjih pet let.

Takole piše poročilo: Dvanajst držav je tehnično sposobnih izdelati jedrsko orožje v bližnji bodočnosti, in sicer po abecedi: Belgija, Kanada, rdeča Kitajska, Češkoslovaška, Francija, Vzhodna Nemčija, Indija, Italija, Japonska, Švedska in Švica. Večina teh držav je visoko industrializiranih, vse pa imajo bodisi že delujoče reaktorje ali vsaj ustrezne dogovore in priprave.

Osem držav je, ki jih smatra poročilo za dovolj gospodarsko močne in še dokaj tehnično sposobne, vendar znanstveno manj pripravljene, in sicer so to: Avstralija, Av-

strija, Danska, Finska, Madžarska, Holandska, Poljska in Jugoslavija.

Šest držav ima poročilo za gospodarsko sposobne za tak jedrski program, vendar jim prisoja pomanjkljive industrijske in znanstvene moči. To so Argentiniya, Brazilija, Mehika, Norveška, Španija in Južna Afrika. Za te ni verjetno, da bi v petih letih uspele uresničiti jedrsko orožje.

Vse druge države, med njimi Egipt, Grčija in Turčija, po sodbi komisije bodisi gospodarsko ali tehnično niso kos izdelavi lastnega jedrskega orožja.

Zanimivo je mnenje o stroških. Poročilo sodi, da bi vsako visoko razvito industrijsko državo stalo okoli 80 milijonov dolarjev, ali 50 milijard lir na samih osnovnih stroških, in k temu še 50 milijonov dolarjev na obratnih stroških, če bi hotele izdelati le nekaj dvajsetkilotonskih plutonijevih bomb. Vendar pa bi že samo pomanjkanje enega ali dveh prvovrstnih strokovnjakov pomenilo znatno razliko.

Spričo teh, za količjak močno državo ne prevelikih stroškov je torej zelo verjetno, da se bo atomsko orožje razširilo na mnoge države, če to ne bo mednarodno onemogočeno.

manj važna vprašanja so potem nekateri odbori reševali še do meseca septembra.

Osnovni cilj zmagovalcev je bil že od vsega početka ta, da vzpostavijo zopet »zakonitost« in red v posameznih državah. Temelj reda pa more tvoriti le zakonita avtoriteta. Po Metternichovih nazorih je moglo voditi stremljenje po svobodi brez avtoritete in v anarhijo, ki je najhujša sovražnica miru in kulture, zato more ostati svoboda le nekaj ideal, ne pa osnovna pravica socialne ureditve, in monarhija, ki bi se podrejala kakim ustavnim uredbam, sama uničuje avtoriteto in red ter si sama koplje svoj grob. Zakonitost in avtoriteto so pa predstavljali ravno stari vladarski absolutizmi in stare državne meje. Silne spremembe, ki so jih medtem prinesle francoska revolucija in napoleonske vojne so pa vendarle onemogočale že vzpostavitev starega političnega ustroja, še manj pa seveda uklonitev duhov v »stari red«. Tako potem n. pr. v Italiji niso obnovili stare, beneške republike, ki jo je uknil Napoleon, temveč so jo dodelili Avstriji in nekdanjo genovsko republiko Piemontu. Več sprememb so izvršili tudi po ostalih italijanskih državah. Tudi v Nemčiji so ohranili trije vladarji krone, ki so jih dobili od Napoleona, in obnovili niso tudi celo vrsto majhnih svetnih in cerkvenih kneževin, ki jih je bil odnesel že vihar napoleonskih vojsk.

Drugo glavno načelo kongresa je bilo ohraniti evropsko ravnotežje, tako da bi ne postala nobena velesila premočna. Povečanju ene velesile so morala zato slediti tudi povečanja njenih ljubosumnih tekmovalk. Skrčena je bila seveda le premagana Francija, in to na njene meje pred l. 1792, vendar se je Metternich ravno z ozirom na ravnotežje sil upiral njeni preveliki oslabitvi, zato je ostala še vedno tako obsežna, da je imela vse pogoje ohraniti značaj velesile. Anglija se je zadovoljila z neomejenim obvladovanjem vseh morij in s prisvojitvijo vojaško najvažnejših točk, s katerih je lahko nadzorovala dogajanja v Evropi, dočim je na samo celino niti ni mikalo. Gledé na površino je pograbila levji del nenasitna Rusija, ki je zavladovala na Baltiku, ni ji pa

uspelo razbiti Turčije in se dokopati na vzhodno Sredozemlje in ostala je slej ko prej tudi gospodarsko jako šibka. Prusija si je prisvojila polovico Saksonske, ostanke švedske Pomeranije ter precejšnji del Poljske in porenskega ozemlja.

Nemški rodoljubi so upali na ustvaritev velikega zedinjenega nemškega imperija, toda glede načina uresničenja teh sanj in oblike takega imperija je vladala med njimi prava zmeda. Ti zanesenjaki predvsem niso računali z dejstvom, da sta obstajali dve nemški velesili, Avstrija in Prusija¹⁵, od katerih ni hotela nobena niti slišati o kakšni podreditvi drugi, a razen tega je tudi nekaj srednjih nemških držav (n. pr. Bavarska, Württemberg) medtem le še utrdilo svojo suverenost. Spričo teh stvarnosti so velesile že v prvem pariškem miru sklenile, da ne ustvarijo zedinjene Nemčije in niti kake nemške zvezne države, o kateri so sanjali romantični nemški rodoljubi. Glavna razloga za to sta bila medsebojna ljubosumnost Avstrije in Prusije, brez Avstrije pa tedaj še niti mislil ni nihče na kako zedinjeno Nemčijo, a razen tega bi bila zedinjena Nemčija seveda nujno potisnila v stran tudi vse številne »zakonite« nemške vladarje. Po dolgotrajnih pregovarjanjih so končno dne 8. VI. 1815 ustvarili ohlapno federacijo 35 na znotraj popolnoma suverenih monarhij (kraljestev, vojvodin itd.) ter 4 svobodnih mest zgolj za »vzdrževanje zunanje in notranje varnosti«. Zlasti Metternich je odklanjal vsako centralizacijo te federacije v veliko enotno državo, smatrajoč, da bi mogla biti le v škodo Avstriji, a na drugi strani je tudi vladajoča militaristična in fevdalna kasta v hohenzollernski Prusiji odklanjala vsako prilagoditev drugim, pač pa si je skušala izsiliti prvenstvo v vsem nemškem svetu.

¹⁵ Vse nemške dežele so štejele tedaj 30.09 milij. prebivalcev, od teh »nemške« dežele Avstrije 9.48 milij., Prusija 7.92 milij., Bavarska 3.56 milij., Württemberg 1.4 milij. itd.

(Dalje prihodnjic)

FRAN ERJAVEC:

321

KOROŠKI SLOVENCİ

(III. del)

Medtem ko so se komisije in pomožni odbori prekali glede teh in takih vprašanj, so se pa vladarji in vodilni diplomatje ter njih nešteti aristokratski spremljevalci zabavali na soarejah, koncertih, plesih, maskeradah itd, ki jih je prirejal zanje dunajski dvor in ki so predstavljali hudo breme za avstrijsko državno blagajno. Neki sodobni opazovalec je celo zapisal, da je kongres več plesal kot pa delal. Te so spremljale seveda tudi neštete ljubavne afere, ki so potem s svojimi intrigami večkrat močno vplivale tudi na politiko (nasprotja med carjevo in Meternichovo ljubavnico so n. pr. poostrovala tudi rusko-avstrijske odnose). Nad vsem tem vrvenjem je pa seveda budno prežala policija z množicami svojih agentov in vohunov iz vseh slojev, od plemičev do služinčadi pri domačih in tujih osebnostih, ki so pazno prisluškovali po salonih ter brskali po košarah za zavrženi papir. O tako zbranih novicah je sestavljala policija sproti podrobna poročila, ki jih je potem cesar Franc I. vsako jutro pazljivo in z naslado prebiral.

Kongres je okoli 1. III. 1815 svoje delo že skoro zaključil in Metternichov ter Talleyrandov glavni zaupnik sta ravno oblikovala že zaključno besedilo vseh sklepov, ko je dne 5. III. kot strela z jasnega buknila vest, da je Napoleon zapustil Elbo in se izkrcal v Franciji. Tedaj so štiri velesile prvotne protifrancoske koalicije na mah pozabile na vsa svoja nasprotja in so hitro obnovile zopet svojo prvotno zvezo, kateri se je pa hitro pridružil še Talleyrand v imenu Francije. Jasno je, da je vse z največjo napetostjo pričakovalo nadaljnje razvoja dogodkov, ki pa vendarle niso čisto prekinili dela kongresa, tako da so bili njegovi zaključki lahko dokončno izoblikovani in dne 9. VI. 1815 — celo že nekaj dni pred Waterloojem — tudi podpisani, a razna

GLOBASNICA (Iz farne kronike)

Dobrih 14 dni pred svojim 93. rojstnim dnevem se je na hodniku zgrudil preč. g. Alojzij Hutter, ki živi že nekaj let kot vpo-kojeni župnik v svoji rojstni hiši pri so-rodnikih, na tla in je od takrat priklenjen na bolniško posteljo. Ne more na noge in tudi ne več sedeti. Ima stalno hude bolečine. V glavi je še vedno svež in tudi apetit ima dober. Ko smo ga vprašali, kaj mu je po njegovem dalo doživeti tako visoko starost, je dejal: »Mislim, da sam nimam za to nobenih zaslug, marveč so bile uslišane želje in prošnje mojih prijateljev in zancev. Kajti v številnih njihovih pismih spet in spet berem: želimo vam trdnega zdravlja in dolgo življenje.

Odkar se nismo več oglasili v našem gla-silu, se je božja dekla smrt dvakrat ogla-sila na vasi. Najprej je vzela s seboj v več-nost 60-letno Alojzijo Oranč, Tolarjevo mater. Rajna je bila dobra žena in skrbna mati. — Nato pa se je preselil v večnost 79-letni Foltej Pajank. Bil je po poklicu kovač. Rajni je bil velik prijatelj lepih me-lođij, zlasti se naše pesmi. V prejšnjih le-tih je rad igral na citre. Tolarjevi materi in Šmidelnovemu Folteju naj sveti večna luč!

ŠT. PAVEL V ZILJSKI DOLINI (Slovo od dušnega pastirja)

Pred kratkim so nas zapustili naš dušni pastir, mil. g. kanonik dr. Tomaž Klínar in se preselili v svojo domovino. Bog jim daj še mnogo let v moči in zdravju ter zasluženega pokoja. Naj jim ljubi Bog povrne, kar so za nas storili, molili in žrtvo-vali! Začasno so prevzeli čaški gospod žup-nik našo faro.

ŠT. ŠTEFAN V ZILJSKI DOLINI (Smrtna kosa in novo življenje)

Poročali smo o smrti žetvi v naši fari, ko je šlo prve tri mesece 5 faranov v več-nost. Zaporedoma se je zopet oglašala smrt po naših vaseh in potrdila resnico, da živ-ljenje senca je. V aprilu smo pokopali Martina Lexa, pd. Šijkevega očeta iz Zu-žabč in kmalu za njim Terezijo Druml, pd. Brinčnovno mater iz Gozdinje vasi. V me-secu maju je Bog poklical dva stara očeta: Pavla Drumla, pd. Kajžra v Gozdinji vasi in Gregorija Habera, pd. Levka, iz Zužabč v večnost. V juniju sta sledila Alojz We-ber, pd. Knolč, iz Št. Stefana in Martin Moser, pd. Korpiciel iz Potoka božjemu kli-cu pred sodni stol. V tem mesecu, ki je mesec žetve, je imela tudi smrt svojo žetev, najprej je odšel v večnost grof Marija Al-fred Aichelburg-Rumerskirch, ki je bil pre-peljan v Salzburg. Smrt ne izbira, le po-bira. — Zadnji teden smo spremili staro ma-ter Marijo Jost iz Potoka in 52-letnega očeta Albina Wieltschniga, ki zapušča tri otroke, k zadnjemu počitku. Naj bi vsem bil ljubi Bog milostljiv sodnik in jim po-delil večni mir!

Hudo nam je v zadnjem pol letu pri-zadejala smrtna kosa ter ugrabila kar 14 faranov. Da pa ne bomo izumrli, nam je Gospodar nad življenjem in smrtjo tudi dal v tem času že 19 novorojenčkov, ki so sprejeli v farni cerkvi sveti krst. Tako je pač v življenju, da nas vedno spremljata žalost in veselje.

BLAČE V ZILJSKI DOLINI (Zahvala dobrotnikom cerkve)

Oltarji iz naše farne cerkve so v delav-nici restavradorja Campidella v Bistrici v Dravski dolini. Če jih hočemo dobiti na-zaj, moramo pač tudi kriti stroške za po-pravo. V zadnjem času je bila izvedena zbirka od hiše do hiše in lahko ugotovimo, da je bila hvalevredno zadovoljiva in uspešna. Hvala Bogu in faranom, ki so do-kazali ljubezen in požrtvovalnost za lepoto hiše božje!

REBRCA

(Izleti, poroke, rojstva in še kaj)

V našem spodnjem kotu je vse po sta-rem in vendar nekaj novic. Letos smo se že dvakrat dvignili na pot, na božjo pot. Prvega maja kar k trem Marijinim sveti-ščem: na Sedlce, v Podgorje in k Mariji na Otoku ob Vrbskem jezeru.

V juniju smo pa naredili še večji obroč: preko Gospe Svete, Osoj, Marije na Zilji

Dentistka Helena Galle, Klagenfurt, Bahn-hofstraße 38/I. od 4. avgusta naprej zo-pet ordinira.

Pri nas na Koroškem

spet k Mariji na Otoku. Obakrat smo se duhovno poživili in načudili lepotam naše koroške zemlje, ki jo tujci kmalu že bolj poznajo kot mi domačini. Zato smo skle-nili, da bomo letos še tretjič šli po našem božjem svetu.

Stanovskih sprememb doslej še ni veli-ko. Vzela sta se Matija Bajt in Mici Mo-kina. Prav tako sta si v rebrški cerkvi oblju-bila zvestobo Johana Schuiki in Mihael Posod. Izpod rebrških zvonov ali bolje klanških sta se pa odselili dve nevesti, Laj-dermanova Frida iz Klanč in bližnje Goriče ter Pevcarjeva Fini iz Drabunaž v Šentilj ob Dravi. Poslednjo bomo v farnem živ-ljenju, posebno na rebrškem in klanškem koru, posebej pogrešali. V klanški cerkvi je z veliko vnemo in gotovostjo vodila cerkveno petje. Pa je že bila tako božja volja, da bo v novem družinskem krogu in v drugem kraju s svojim lepim glasom budila lepo petje.

Naša župnija se je letos že lepo pomno-žila z otroškimi drobižem. V Dolinčičah so pri Kozmanu Ravnajku dobili Evelino, pri Torbeju v Klančah so se zelo razvese-

vanjskega doma bo vstala nova hiša Blaža Mičejca, pd. Vaštnovega. Tudi Hanjžičevi so si zunaj prav čedno olepšali svoj novi dom.

Obiskov imamo letos veliko. Od vseh strani si letoviščarji hodijo ogledovat zna-menito rebrško cerkev. Še za staro lipo je mnogim prav žal. Kdaj bo še zrasla nova, ki je tik stare bila vsajena za cvetno ne-deljo!

Nesreč doslej ni bilo posebnih. Le An-derličev Jozef se je tam na Florijanovo prevrnil s kolesa in potokel, da so ga mo-rali prepeljati v Celovec v bolnišnico. Pa se je kmalu »izlizal« in je spet zdaj doma zdaj drugod.

Št. Jernejevo žegnanje bomo praznovali 27. avgusta.

NONČA VES

(90-letnica Pintarjeve mame)

Na praznik sv. Ane so pri Pintarjevih praznovali redko slovesnost. Mati Ana so dočakali 90. rojstni dan. Malo sicer težko hodijo, drugače so pa še čvrsti in zdravi,

Dekliški internat v Velikovcu!

Šolske sestre v št. Rupertu pri Velikovcu bodo v hiši slovenske gospodinjske šole uredile tudi internat za dijakinje glavne šole ter z letošnjim šolskim letom sprejele razen gojenk za gospodinjsko šolo tudi dijakinje glavne šole na stanovanje in hrano. Celomesečna oskrbnina zanje bo od 350—400 šil.

Ta korak č. šolskih sester bo gotovo mnoge starše rešil skrbi, komu za-upati svojega dekliča!

lili krepkega fantka Hanzeja, gorj na Re-brci pa so bili krščeni Tuteljevimi dvojčki: Gustelj in Hanica, Majerhoferjevimi Anita, Viktorju Kuharju in njegovi ženi Gertru-di pa Viktorček.

Za kratko je v preljudi in prelepi »sol-daški« stan vstopil Hanjžičev Lado, kar k podjetnim letalcem. Ta stan je zdaj v Av-striji še najbolj prijeten, ker »cesar« da košto in kvartir, urlaub pa oficir. Kmalu bomo imeli na Rebrci, ali bolje rečeno z Rebrce, mladega oficirja Huga Schuller-ja, ki študira na vojaški akademiji v Wie-nerneustadtu. Še eno leto in bo dovršil.

Smrtnega primera v župniji skoraj že leto dni ni bilo. Je lani v jeseni smrt do-voľj krepko udarila, ko je gospodu žup-niku pobrala kuharico Nani Goričnikovo.

Rebrca se na vseh krajih modernizira. Gospod župan Ferjan bo na novo poasfal-tiral vas. Blizu lepega občinskega stano-

tako da se lahko merijo z marsikatero mlaj-šo vrstnico.

Življenje matere Ane ni bilo lahko saj kmetici-najemnici pot ni poslana z rožica-mi ampak s skrbi in težkim delom. Dr-žali so se pa vselej zlatega nauka »Moli, delaj in varčuj«. Zato je družina vselej dostojno izhajala.

Vso skrb, delo in ljubezen, ki so jih mati posvečali svoji družini, pa sedaj v starosti lepo in ljubeče vračata sin Matevž in hčer-ka Micka, ki si ju mladina res lahko vza-me za zgled.

Tudi sosedje so v velikem številu prišli voščiti spoštovani slavljenci. Med njimi sta bila č. g. župnik in novi kaplan č. g. Ro-pitz. Bilo je res prijetno družinsko slavje. Ko so gostje ob slovesu materi segali v roke, so dejali »Ob stoletnici pa gotovo spet pridemo!« — Do takrat pa Pintarje-va mama — Bog vas živi!

KULTURNI OBZORNİK

Ob tretji številki „Mladja“

Te dni je izšla 3. številka „Mladja“, ki že na prvi pogled pritegne pozornost po prikupni naslovni strani. »V tretje gre rado« pravi naš pregovor, vendar ne velja podcenjevati dejstva, da je na Koroškem skupina domačih mladih literatov, ki se je knjižnega jezika priučila iz ljubezni in notranje volje — saj mu ga šola ni nudila — in je v času enega leta izdala že tri zvezke izvirnih del v veza-ni in nevezani besedi. Spričo literarne suše je bila prva številka skorajda nekaj narodni dogodek! Druga je pokazala dvomljivcem, da podvig mladih ni bil zgolj muha enodnevnica, temveč da je za njim vztrajno hotenje, in tretja številka je sedaj to upa-nje potrdila. Prav zato, je pa potrebno, da zač-njamo prizadevanje te mlade generacije meriti z merili, ki bodo še bolj kot doslej prosta vsega priložnostnega in neliterarnega.

Predvsem z veseljem opažamo, da se je krog so-trudnikov razširil. Pojavila se je „Lastovica“ in upajmo, da njen pripovedni prvenec ne bo ostal sam, saj lastovice niso ptice samotarke. »V senci njegovega obraza« je bežen utrinek s pota, ki pa kljub ne vprav posrečenemu modernemu pripo-vednemu načinu po pristnosti osnovnega doživlja-nja zbuja pričakovanje. Tudi pesmi kažejo priza-devanje po duhovni izjasnitvi.

„Balada v prozi“ Marijana Tomšiča, drugega

novoga sotrudnika, opisuje že drugod obdelani mo-tiv, čeprav opisu ni kaj reči. Naj se ozre okrog sebe, pa bo videl, da je tudi marsikaj drugega, ne le smrt, zanimivo in opisa vredno in morda nam bo mogel kaj lastnega povedati.

Novo ime, ki obeta, je Fran Korojan. Odlikuje ga zgoščena miselna vsebina v pesmih, pa tudi kot grafik kaže izrazit talent. Naj goji obe vrsti, saj sta oba izrazna načina samo dve različni poti k enemu cilju — umetnosti. Njegove grafike „Dre-vesa in živali“, „Deklica“ in „Na strah obsojeni“ Impresija „Bil sem na razstavi L. Spacal“, pa mu bo morda ob ponovni presoji dala zaslužitvi, kako na začetku dolge poti se še nahaja. Poskusi se naj tudi z lesom, naravno organsko materijo, ne le z linolejem, amorfno umetno snovjo, pa mu bo zadeva postala morda še jasnejša.

Velja omeniti še dve drugi novi imeni „Nadjo Klen“ in „Cvetko Majevič“. Preproste, ljubke stvar-ce so njune pesmi, a prav zato dopadljive, ker so doživete. Naj le nadaljujeta.

Težo proze pa nosi v tej številki zopet Boro Kostanek. Spoznali smo v njem že nadarjenega pripovednika, plodovitega fabulista, in tega mne-nja ne jemljemo nazaj, kljub temu, da to, kar nam nudi v tej številki, ni pot naprej, temveč stranpot v slepo ulico. Po Cankarju, Preglju je sedaj Kos-tanek zapadel čaru preneglo umrlega nemškega poznoekspresionističnega pripovednika Wolfganga

GREBINJSKI KLOSTER

Na Veliko Gospojnico, dne 15. avgusta 1961, bo v Grebinjskem Klostru dekanjski evharistični shod:

Ob 7. uri začetek službe božje, blago-slov novega tabernaklja, in prenovljenega glavnega oltarja.

Ob 8. uri prihod procesij in nato več sv. maš zaporedoma, pridige v obeh jezi-kih.

Ob 10. uri slovesna sv. maša preč. g. no-vomašnika Leopolda Silana iz Rude in li-tanije Matere božje ter novomašniški bla-goslov.

Vsi verniki posebno pa iz sosednjih žup-nij iskreno vabljeni!

Borcherta, ki je pripovedno tehniko Hemingwaya in Dos Pasosa uporabil za slikanje grozotnega medvojnega in povojnega časa. Ustvaril je nekaj drobni, a pretresljivih umetnin. Predvsem zato, ker so pristne. Porodile so se iz bolnega človeka, ki je živel v bolni dobi. Prepričajo pa ne le po svoji lapidarnosti (ponavljanje gotovih ključnih stavkov, efekt le še poveča) temveč predvsem po svoji neposrednosti doživlja. Borchert je bil tenko čuteč človek v brutalni dobi.

Zato ni čudno, da so Kostanka, ki je v svojih dosedanjih črticah pokazal, da so njegove srčne strune tenke in občutljive, pritegnili in osvojili. Toda če primerjaš tri prevode Borchertovih črtic (zakaj kar tri!) s Kostankovimi lastnimi, pa moraš reči: Borchertove so zgodbe, Kostankove pa le sko-raj (ne komaj) zgodbe. Zakaj to? Borchert opisuje svoj doživljeni svet, Kostanek pa se poglablja v fantazijski čutni svet. In tu ga posnemanje zunanje pripovedne forme, pa naj bo mestoma še kar posrečeno, ne reši, kajti ako ni pristne vse-bine, v literaturi sicer še tako izbrušena posoda ostane prazna. Skoraj najboljša je še črtica „Ljudje z vlaka“, ker opisuje videni in občuteni svet, ki pa bi bila mnogo boljše brez — geometrije. Forma ima svoj smisel samo v funkciji vsebine.

Razveseli pa tudi v tej številki obilna bera po-zije, nekaj kar dobre, sicer preproste, a doži-vete in zato prepričljive lirike. Niko Darle je ustvaril nekaj res dobrih slikov („Gospodična“, „Originalnost“) pa tudi „Čas“ in „Polnoč“ kažeta napredek. Upajmo, da ga bo sčasoma še več.

Miško Maček se tudi muči s svetoboljem in ero-tiko. Vsak pač mora breme, ki si ga je naložil, no-siti sam. Toda v pesmih „Mamica je šla“ in „Je-senska noč“ pa kaže, da zna tudi kaj drugega in zato bomo veseli, ako bo svoj svet nekoliko raz-širil.

Pohvaliti je treba tudi prizadevanje za širšim obzorjem, ki ga izpričuje sestavek o podelitvi Con-courtove nagrade pisatelju Vintili Horiji. Vendar se mi zdi, da poanta ni postavljena na pravo mesto. Vintil Horia, politično „kompromitirani“ emigrant, je napisal estetsko neomadeževano delo in zato je zaslužno dobil nagrado. Ostracizem „spodobne“ meščanske družbe, ki se ni hotela družabno kom-promitirati s sporno osebo in ga zato ni povabila na slavnostni banket, je v toliko obsojanja vreden, ker je nov izraz filistrske mentalitete, ki se da za-strašiti po komunistični propagandi, čeprav ve, da je za komunizem brez vrednosti vsako literarno delo, ki ne služi ali pa se podredi njegovim intere-som. Če je Horijevo delo zaslužno nagrado, je njen ustvarjalec tudi zaslužil priznanje in zadoščenje v literarnem svetu. Tega moralnega zadoščenja, ki mu ga je družba po krivici odrekla, pa mu ne bodo dali milijoni, ki jih bo dobil iz tantiem.

Vsekakor pa je treba pozdraviti zanimanje „mlad-jevcev“ za evropsko literarno dogajanje. To velja tudi za kvaliteto delo slovenskih kulturnih ustvar-jalcev po širnem svetu, ki se zbirajo okoli argen-tinske „Slovenske kulturne akcije“ in z informativ-no noto o tem delu je „Mladje“ pokazalo pohvalni moralni pogum.

Pa še nekaj glede jezika. Mnogo so se sotrudni-ki „Mladja“ naučili, to je res, vendar včasih se zdi, da je njihova podjetnost v rabi jezika le preveč svobodna in zapade v nedovoljeno spakovanje, ki mu botrujejo germanizmi („Naša hiša je dobila bombo“ ali pa „Trudoma se je zavedel, da mora odcepiti cesto“).

Nanizali smo nekaj luči in nekaj senc ob tretji številki „Mladja“. Predvsem zato, ker smo v sebi — in upam, da z nami vred tudi mladjevci, že prebavili veliko veselje, da je revija izšla in da izhaja taka, kot je. Število njenih sotrudnikov se večja, kar priča tudi literarni natečaj, ki je so-razumno dobro uspel. Med nagrajenci so en bogo-slovec (Gustav Janusch) in dve študentki slovenske gimnazije (Anica Olip in Milica Oražec), kar je vsekakor zelo razveseljivo. Brez težav in čisto brez spodrsrlajev pa nikjer ne gre. Kar nam je na srcu ležalo, smo povedali naravnost. Če bo koga zadelo, pa se naj „mladjevci“ spomnijo, da tudi oni ne štedijo s sodbami. Povedali smo svoje mnenje na-ravnost, pa zgolj zato, ker nam je pri srcu nadalj-nja rast in razcvet „Mladja“, da bo zares doseglo „višji nivo“, ki so si ga zastavili. a. l.

Marijina legija

(Nadaljevanje in konec)

Priročnik pravi: »Duh Marijine legije je duh Marije. Na poseben način se člani legije trudijo, da bi jo posnemali v njeni globoki ponižnosti, v popolni podrejenosti, v angelski krotkosti, v njeni neprestani molitvi, v popolnem zatajevanju, v njeni brezmadežni čistosti, v junaški potrpežljivosti, nebeški modrosti, v njeni neustrašeni in odpovedi polni ljubezni do Boga; nad vse pa v njeni veri, kreposti, ki je pri njej in samo pri njej dosegla najvišjo stopnjo.«

Duh legije je najbolje izražen v njenem znaku, ki je pokristjanjen znak rimske vojaške legije. Podoba rimskega orla nado-mešča podoba goloba, ki je simbol Sv. Duha. Namesto podobe rimskega cesarja je podoba Marijina, katero obkroža napis: In spočet je bil od Sv. Duha v Mariji Devici.

Na kratko je duh legije izražen tudi v obljubi, ki jo mora narediti vsak član. V njej je poudarjeno, da se Bog poslužuje človeka pri delu za zveličanje ljudi. Volja božja je, da človek pri tem delu pomaga. To delo mora biti urejeno in disciplinirano. Vse mora biti v zvezi z Marijo, ki je njuna pomoč pri vsakem apostolskem delu.

Osrednja misel teologije Marijine legije je člen apostolske vere: Ki je bil spočet od Sv. Duha, rojen iz Marije Device. Legija goji duha popolne odvisnosti uspeha pri delu od Sv. Duha in Marije, kakor to poudarja Grignon v svojem delu o pobožnosti do Marije.

Sadovi legije potrjujejo kaka čuda dela po nas Sv. Duh, če delamo z Marijino pomočjo.

Značilen za legijo je optimizem, ki ne pozna besede »nemogoče«. »Nemogoče« je treba razdeliti na manjše naloge in se spremeniti v mogoče. Ta optimizem daje globoko prepričanje, da ni nič tisti, ki se je in zaliva, ampak tisti, ki daje rast, Bog.

Pij X. je zaklical: »Največji oviri pri apostolskem delu sta boječnost in navezanost na svetne dobrine.« Proti obema se legija bori na vsej črti.

Iz priročnika

Cilj. »Legija je na razpolago škofom in župnikom za vse udejstvovanje, ki ga smatrajo za primerne za legijo in je potrebno pri gradbi božjega kraljestva na zemlji.«

Sredstva. »Glavno in bistveno sredstvo legije pri doseganju njenih ciljev je osebna svetost. Legija uči svoje člane lepo po veri živeti in vršiti apostolat.«

Dolžnosti članov: 1. Redno in točno se udeleževati tedenskih sestankov prezidija.

2. Tedensko vršiti dve uri apostolsko delo.

3. Na sestankih poročati o izvršenem apostolskem delu.

4. Biti vedno v ljuden do članov na sestanku in pri apostolskem delu.

5. Vsak dan zmoliti predpisano člansko molitev.

6. Stalno študirati priročnik.

7. Biti vedno uslužen.

8. Vsako leto opraviti zaprte duhovne vaje.

9. Legionar mora znati dobro moliti in dobro apostolsko delovati.

10. Marijin legionar mora predvsem gojiti pobožnost do Marije.

Razširjenost po svetu

Kardinal Mac Roy, nadškof v Armaghju in primas Irske, pravi: »Nekaj čudežnega je, da se je moglo gibanje kot je Marijina legija v tako kratkem času tako razširiti.«

V četrto stoletje je zaživela na vseh petih kontinentih. Za to razširjenost ni bilo nobenega sistematičnega načrta. Vse je prišlo nekako samo ob sebi, vodeno po božji previdnosti. Ves svet je legija nepričakovano presenetila. Ze zgoraj smo omenili, da jo je nuncij na Kitajskem imenoval »čudež modernega sveta.«

Leta 1926 je prestopila meje dublinske škofije. Leta 1927 je ustanovljena že po vsej Irski. Dve leti za tem, osem let po ustanovitvi, prestopi meje Irske in se širi naprej na Škotskem in v Angliji in nato po vsem svetu. Danes je organizirana v nad 1000 škofijah in vrši čudovita dela nad krščansko ljubezni. Kakor apostol po prvem binškoštnem prazniku gredo člani legije po vsem svetu oznanjati Kristusov nauk, polni Sv. Duha in spremljani po Mariji.

Zanimivo je to, da je pri Marijini legiji vse tako, kakor je bilo prvotno zamišljeno. Povsod isti način organizacije, sestankov in dela. Saj je vse tako preprosto, da

Usodna zмотa v življenju

Morda res ni usodnejšega, kot če se mlad človek zmoti glede svoje življenjske poti. In vendar je takih slučajev nešteto; zato srečujemo v življenju toliko nezadovoljnih, strtih in zagrenjenih ljudi. Zgrešili so svoj življenjski poklic, zato vse življenje ne najdejo miru in sreče.

Izseljenski duhovnik pripoveduje, da sta prišla v župnišče zaročenca. On je bil Italijan, star čez petdeset let, po poklicu zidar in po prvem videzu neroden čez mero. Ona pa je bila za pol glave večja od njega, elegantna, okretna ženska. Skratka: dvojni, popolnoma različen svet. Skoro na dlani mi je bilo, da se bosta prav težko razumela. In res sta bila čez nekaj mesecev spet v župnišču. On je trdil, da ga hoče ona zastrupiti, da se je poročila z njim le zaradi denarja, da je tako življenje nemogoče. Ona pa se je zagovarjala, da je on ljubosumen, da so vse obtožbe napačne. Zaključek je bil: zmotila sta se, ko sta se vzela in to pri teh letih!

Drug primer pripoveduje duhovnik iz Argentine. Neka gospa, Argentinka, dušno zelo trpi in ne more najti notranjega miru. Hodi od duhovnika do duhovnika, pa nobeden je ne more rešiti trpljenja. Prepričana je, da se je zmotila v svoji življenjski poti. Kot dekle je vstopila v samostan. Sama ne ve prav, kaj jo je prišlo, da je pustila red, šla v svet in se omožila. Vse življenje nosi s seboj zavest, da je zgrešila. Bila je poklicana, da se daruje Bogu, pa se poklicu ni odzvala.

A ta zмотa je lahko tudi obratna, kakor se je dogodilo prijateljici te argentinske gospe, kot je sama pripovedovala. Za njo bi namreč bilo bolje, da bi nikdar ne bila vstopila v samostansko življenje. Odločila se je za redovniško pot, čeprav, kot vse kaže, nanjo ni bila poklicana. Zmotila se za tiste, ki se z njo vred pogublajo, ker nima moči, da bi stopila s poti, za katero ni ustvarjena.

Malo lepega vedenja:

Na razstavo gremo

Velesejmi, umetniške razstave, pa tudi krasna, velika izložbena okna nas vabijo, da si ogledamo najnovejše zanimivosti mode, tehnike, umetnosti. In kdo bi hotel zaostajati za modernim časom in se zadovoljevati s starokopitnostmi od včeraj ali od lani. S časom je treba iti in se za vse zanimati!

V Celovcu je bilo zadnji čas polno lepih umetniških razstav. Za slikarsko umetnost se zanimata tudi zakonca iz Pejejeve družine. Ker skoro nobene kulturne prireditve ne zamudita, sta obiskala tudi slikarske razstave v Celovcu. Saj se tudi rada sama o tem pohvalita in pripovedujeta o svojih vtisih in sodbah, od katerih ne odstopita tako kmalu; saj pa sta vendar že tudi izkušena...

Tako sta bila tudi pred dnevi pri zadnji taki razstavi v celovškem muzeju. V dvorani je bilo polno obiskovalcev, toda to ju ni motilo. S komolci sta se prerivala od slike do slike, se smejala, godrnjala, po vrhu pa še jedla pomaranče. Če jima je kaka slika posebno ugajala, sta se ustavila ob njej tudi dalj časa, jo motrila in celo tipala ne glede na to, da je bilo za njunimi hrbti polno ljudi, ki bi si tudi radi natančneje ogledali sliko.

No, končno pa sta še le opekla. Ko sta namreč na ves glas kritizirala sliko in se norčevala iz nje, je pristopil k njima sam umetnik in ju resno, a vendar vljudno

morejo povsod vse razumeti. Kakor je preprosto Jezusov evangelij.

Danes je na svetu hud boj med dobrim in zlim. Marijina legija prevzema v tem boju vedno bolj važno vlogo. Pod Marijino zastavo osvaja svet za Kristusa. Po njej se uresničuje božja grožnja satanu: »Ona ti bo glavo strla.«

Marijina legija je tudi lep odziv laikov na klic sodobnih papežev po sodelovanju pri hierarhičnem apostolatu Cerkve.

Ni tako strašno, če se nekdo zmoti, da kupi namesto modre jopice sivo, zares tragično pa je, če se zmoti o svoji življenjski poti; dolga leta bo nosil s seboj strašne posledice svoje zмотe, mogoče bodo celo v večnost segale te sledi, pa tudi drugi okrog njega bodo morali trpeti zaradi nemira, ki ga on nosi v sebi.

Prav zanimivo bi bilo iskati vzroke tem zmotam. Nekateri mislijo, da so vzroki poznejši, da nastopijo, ko sta dva že poročena. Toda glavni vzrok je skoraj redno predhodna lahkomišelnost, ko gredo v zakon, kakor da bi šli na štirinajstnevne počitnice. Pravijo, da bi tisti, ki se bodo poročili, morali prestati nekako predšolo ali preizkušnjo za zakon. Kdor se namreč pripravlja za poklic, v katerem se posveti je in ta zмотa je sedaj usodna zanjo in Bogu (duhovniški, redovniški stan), ima

Nad nikomer ne obupaj!

Zelo pretresljivo je videti, če zdravniki mrkih obrazov stopijo od bolnikove postelje in rečejo domačim: »Ne moremo ga več rešiti, po njem je.« Noben zdravnik ne bo tega rekel svojim, dokler ima še vsaj malo upanja. Kolikokrat se je namreč že zgodilo, da je na smrt bolni zopet okreval in morda celo popolnoma ozdravel, čeprav so zdravniki že obupali nad njim. Celotaki, ki so jih imeli za mrtve, so se v krsti spet zavedli. Kajti nikoli se ne da zanesljivo reči, ali ni v bolniku skrita kaka zdravilna sila, ki je še niso znali izrabiti. Marsikateremu je že drugo podnebje ali kako zelišče, elektrika, čudovito obsevanje z zdravilnimi žarki ali pa tudi samo velika radost in podoben dušni pretresljaj tako rekoč čez noč vrnila zdravje. Na primer se je že zgodilo, da so nemi po velikem strahu

več let časa za premislek, ali je za to pot ali na. Pa ne le, da ima čas za to: tudi so mu na razpolago posebne knjige in izkušeni ljudje, ki mu pomagajo ugotavljati njegovo pot. Pa še to je, da ima ženska veja tega poklica (redovnice) možnost, da iz njega izstopi tudi potem, ko je že več let preživela v njem. Za zakon, iz katerega ni poti nazaj, pa se ljudje odločajo tako hitro. Lep obraz, čedna postava, sladke besede — sklep je narejen. Saj je res, da kadar v srcu gori, se v glavi kadi in torej tak človek ni popolnoma sposoben doobna premisliti svojo bodočnost. Toda prav zato bi se moral še bolj potruditi v zavesti, da gre za vse življenje.

Kaj naj torej stori dekle, ki meni, da je prišla v leta, ko že lahko misli, kakšno pot bo ubrala v življenju? Predpogov vsega je, da se zaveda nedopovedljive važnosti svoje odločitve. Saj res mogoče njena odločitev ne bo mnogo vplivala na življenje drugih, tudi svet se bo vrtel naprej, če se ona odloči tako ali tako, a važna, zares važna je ta odločitev prav za njo. Ona si s tem lahko podpiše smrtno obsodbo in vtakne glavo v zanko, ki ji jo bodo drugi zadržili. Lahko pa si s posrečeno odločitvijo naredi načrt za košček raja na zemlji. V teh trenutkih res velja zanjo tisti rek: Usoda tvoja, to si ti! Vse, kar bo prišlo kasneje, bo le življenje iz te odločitve.

D. Ž.

zopet spregovorili, ko že zdavnaj ni bilo nobenega upanja več. Po takih in podobnih izkušnjah človek zlepa ne more biti dovolj previden, preden izreče usodne besede: »Ni mu več rešitve — vse je zaman.«

Še veliko previdnejši pa moramo biti, preden si upamo reči o kom: »Take napaake ima, da nikoli ne bo kaj iz njega. Ne da se mu več pomagati.« Pri boleznih imamo vsaj neka zunanja znamenja, če se bliža konec. Kdo pa more človeku tako videti v srce, da bi lahko oznamil. »Ni mogoče, da bi se še poboljšal, vse je izgubljeno, nikoli se ne bo spametoval!« In vendar lahko vsepovsod slišimo, kako lahkomišelnost in prenačljeno ljudje radi obsodijo svojega bližnjega in ga imajo kratkoma za izprijenca, ki mu ni več zdravila — s katerim se torej nima več smisla ukvarjati.

Takšna obsodba in splošno zavrženje se pogosto dovrši že v šolski dobi. Če kak fant pogosto laže ali je trdovraten in zbadljiv, se ga vsi na daleč izogibljejo in ga prezirajo; nočejo se z njim igrati in vobče se njegove družbe izogibljejo, kakor da je zločinec, ki ga je treba izločiti iz dobre družbe. Pa se zgodi, da nemara zares postane zločinec, pa ne zato, ker je bil do kraja pokvarjen, ampak vse bolj zato, ker so ga izobčili in ni bilo več človeka, ki bi mu še bil prijatelj.

V duhu pojdemo v bolniško sobo, kjer leži hudo bolan človek. Njegova bolezen po izjavi zdravnikov ni ozdravljiva. Pa vstopi nov zdravnik, ki jih je ozdravil že mnogo, nad katerimi so drugi obupali. Dolgo in natančno opazuje bolnika in reče z odločnim glasom: »Ozdravel bo!« Kolikšna sreča je lahko tak človek za svojo okolico! Še lepše pa je, če kdo, ki je zakrnjenega srca in ga teže hudi grehi, naenkrat sreča, ki veruje v njegovo ozdravljenje in dobre lastnosti v njem in reče drugim: »Prosim samo malo potrpljenja in ljubezni: ozdravel bo!«

Taki zdravniki lahko postanemo vsi!

Srečanje koroških izobražencev

V moderni dvorani novega farnega doma v škofljanu so se letos zbrali koroški slovenski izobraženci na svoj vsakoletni poletni sestanek, ki ga je vodil marljivi predsednik g. nadučitelj Hanzej Millonig.

Po sv. maši v spomin narodnim borcem č. župnikoma Ražunu in Poljancu, so sledila predavanja.

Prof. Janko Mesner je predaval o najnovejšem literarnem ustvarjanju v Sloveniji. Orisal je okolje, v katerem se odigrava literarno življenje v sosednji Sloveniji. Podal je tudi nekaj posrečeno izbranih odlomkov iz ustvaritev mladih literatov, ki so nastopili v Sloveniji v zadnjem desetletju. Predavanju je sledila debata, v kateri je bilo poudarjeno, da kljub nekaterim osebnostnim notam književno ustvarjanje v Sloveniji nosi enoumni pečat razmer, v katerih nastaja in izhaja. Predavatelj je dejal, da ne zanika, da nekateri pisatelji pišejo »za predal«. Več govornikov je izrazilo obžalovanje, da predavatelj v svoj referat ni vključil tudi literarnega ustvarjanja izven Slovenije, ki nudi vrsto kvalitetnih del trajne vrednosti.

Prof. dr. Vinko Zwitter pa je v široko zasnova-

nem sociološkem referatu orisal globok prevrat, ki se odigrava v materialnem in duhovnem življenju naše generacije. Poudaril je vedno večjo vlogo dela v družabnem življenju ter očrtal velike spremembe, ki jih je prinesla tehnika v materialno civilizacijo človeštva. Med tem, ko človek vedno v večji meri odkriva naravne zakonitosti, si podreja silo narave svoji službi ter si tako lajša materialno plat življenja, pa narašča duhovna stiska človeštva, kajti materialnemu napredku ne gre vstric duhovno zorenje. Podrobno se je ustavil pri krščanstvu, ki je že večkrat v zgodovini odigralo odločilno vlogo pri pravilni duhovni usmeritvi človeštva in mu ta naloga pripada tudi v sodobnem življenju. To tembolj, ker si je danes človek s svojim umom odprl vrata v svet neizmerno večjih sil, kot kadarkoli v preteklosti in zato tembolj potrebuje pravilnih vodil, da teh sil ne bo zlorabil v lastni pogin, ampak uporabil v svoj častni in večni blagor.

Tudi po njegovem predavanju se je razvila pestra in razgibana debata, ki je pokazala živo zanimanje izobražencev za pereča vprašanja našega časa.

Šoferski kotichek

Avstrijska industrija vozil je lani zabeležila razmeroma majhen porast. Po količini je znašal prirastek kakih 3,5 odst. Močnejši je bil prirastek po vrednosti, ki se zrcali v spremembi želja kupcev; ti so zahtevali namreč bolj opremljena vozila. Po drugi strani pa je bilo opaziti večje povpraševanje po najmanjših vozilih.

Po vrednosti so bili na prvem mestu traktorji, nato tovornjaki, tem so sledili mopedi, mali avtomobili in rolerji. Povečano povpraševanje po mopeditih je pripisati naraščajoči motorizaciji mladine. Zanimivo pa je, da je istočasno bilo prodanih tudi več koles. Kupovala jih je mladina pa tudi starejši letniki, ki jih uporabljajo za šport.

Tvornice avtomobilov si že leta prizadevajo izboljšati razgled iz avtomobilov. Danes so že tako napredovale, da sedi streha le še na tankih in ozkih opornikih, ki pogleda iz avtomobila skoro ne omejujejo. To je seveda zelo udobno in smiselno, dokler ne vozimo s takim avtomobilom prehitro. Pri hitrejši vožnji pa imajo od panaromičnega zaščitnega stekla korist le še sopotniki, kajti prišli so že na to, da ima vozač pri stoječem avtomobilu vidni kot, ki znaša skoro 180 stopinj. Ta vidni kot pa se že pri vožnji po mestu (neglede na omejitve razgleda s strani vozil) zmanjša na 104 stopinje. Če pa vozimo po avtocesti z brzino 100 km/h, znaša vidni kot komaj še 45 stopinj. Pri tem se zgodi še to, da se oko privadi pri taki vožnji na gledanje daleč naprej, pri čemer bližnjih gibanj ne zaznava več ostro.

Pri evropskih avtomobilih zelo hitro prihaja v modo avtomatična, a še hitreje polavtomatična sklopka. Vedno večje število avtomobilov je opremljenih s tako sklopko. Najbolj priljubljena polavtomatična sklopka v Evropi (tako trdijo strokovnjaki) je sedaj »Saxomat«, ki so jo razvili leta 1957. Na željo opremijo s to sklopko svoja vozila nemške, švedske, italijanske, češke pa tudi avstrijske tvornice avtomobilov. Pri nas Steyr-Daimler-Puch.

Mnogi avtomobilisti nimajo niti pojma koliko časa preide in kakšno pot še napravi vozilo od trenutka, ko so zaznali nevarnost, do pričetka zaviranja ter od tega trenutka do ustavitve vozila. Ti časi in poti so različne, ker so odvisni od tipa vozila kakor tudi od reakcijske zmožnosti vozača. Zavorno pot sestavljajo reakcijski čas, čas ko začnejo delovati zavore in zaviralni čas. V teku obeh prvih časovnih dob, ki trajata skupaj najmanj 0,4 sekunde, največ pa 1,2 sekunde, se pomiče vozilo naprej še s polno brzino. Pot, ki jo vozilo napravi v tem času, je treba pravzaprav prišteti še k zaviralni poti. Tako znaša zaviralna pot pri brzini 50 km/h tudi pri najboljših zavorah celih 14 metrov, pri 80 km/h nad 35 metrov, pri 100 km/h pa 55 metrov — in to na suhi cesti!

Zdravilna moč mleka

Hektični značaj našega časa je pritisnil svoj pečat večini naših sodobnikov. Tekma za uspeh, ki ne pozna več meja zmogljivosti, je napravila življenje podobno divjemu lovu za učinki. Bolezni živčnega sistema, srca in ožilja ter predčasno izrabljanje živcev in ožilja so posledica tega usodepolnega razvoja. Toda tudi v prostem času, ki ga še ima, si človek želi namesto počitka novih dražljajev v obliki vedno novih in nenavadnih, posebno pikantnih in rafiniranih živil in nasladil. Industrija živil se tega zaveda in skuša spraviti na trg vedno več takih delikates. Ta sprememba okusa današnjega človeka pa skriva v sebi veliko nevarnost, da bomo slednjič pozabili na naravno hrano. Ako pa govorimo o naravni hrani, moramo takoj omeniti mleko kot najnaravnostnejše živilo. Njegov poseben pomen je ta, da ni le živilo, ampak obenem tudi v mnogih slučajih protisredstvo številnim zdravstvenim okvaram, ki so posledice nesmotrnega življenja v današnjem času.

Nobeno drugo živilo nima niti približno tolikšnega intenzivnega razstrupljevalnega učinka kot baš mleko. Ta učinek se ne omejuje le na okvare, ki so nastale zavojo prekomernega uživanja nasladil, ampak ga je opaziti tudi tam, kjer so se pojavile motnje v prebavi zaradi enostranske in nesmotrne prehrane.

Okvare ožilja in živčevja ter mnogostranske vegetativne motnje je moč preprečevati in zdraviti z mlekom. Kdor v odmoru ali po opravljenem delu izpije kozarec mleka, da izravna napetost živcev, bo kmalu začutil njegov blagodejni vpliv na živce. In marsikdo, ki zavojo prenapetih živcev ponoči ne more spati, bo kmalu znal ceniti kozarec mleka, če ga bo enkrat izpil pred spanjem, kajti hitro bo spoznal, da mu je mleko bolj pomagalo kot večina farmacevtskih praškov in tablet proti nespečnosti.

Mislimo na zimo

Leto že zori svoj prvi sladki pridelek. Kakor rubini se svetijo ribezovi grozdi, jabolka se smejejo iz širokih krošenj dreves. Temnoškrlatne maline visijo na dolgih, trnjevih trtah, male, a vendar blagoslovljene z vso dišavo poletne sladkosti. Zelenjava se že mogočno bohota v svoji zrelosti in čas je, da pričnemo z vkuhavanjem sadja in sočivja.

Ker nam ni mogoče ohraniti svežega sadja in zelenjave, zato ju vkuhamo. Ako hočemo, da se nam sadje in zelenjava, ki sta vkuhana, obdržita, moramo biti že pri pripravljanju zelo pazljivi. Predvsem moramo paziti, da vzamemo le sveže sadje in prav tako zelenjavo. Kuhinjske posode in posoda za vkuhavanje mora biti prav tako čista. Shramba, v kateri shranimo vloženo sadje in steklenice, pa ne sme biti zatohla in prašna.

Kozarce za vkuhavanje dobro umijemo in obrišemo. Nato pripravimo sadje, ki mora biti popolnoma zrelo. V kozarce nade-

vamo sadje, ki je celo, ali pa ga prerežemo na dva ali tri dele. Za rezanje rabimo nož, ki ne počrni. Pri vlaganju olupljenega sadja, kakor na primer breskev, pazimo na to, da je olupljena stran obrnjena navzven. Ko smo napolnili kozarce s sadjem, prilijemo toliko ohlajene, očiščene sladkorne vode, da manjka v kozarcu dober prst do roba.

Če imamo Weckov ali Rexov aparat za vkuhavanje, imamo veliko manj dela pri pripravljanju zaloge. Tu moramo paziti predvsem, da gumijaste obročke prekuhamo in jih uporabljamo šele, ko so popolnoma suhi. Paziti moramo tudi, da niso kozarci ali pokrovi obtolčeni, ker v tem primeru bi bilo vse delo zaman.

Mnoge gospodinje pa nimajo na razpolago parata, ki služi samo vkuhavanju. V tem primeru vzamejo lonec, ki je vsaj za dva prsta višji kot kozarci. Dno lonca obložijo s slamo ali cunjami, ter ga napolnijo s toliko vode, da sega ta do vratu kozarcev. Tudi med kozarce položijo slamo

Izrabimo zadnje gozdne sadeže

Jagode še dehtijo v prelestni zrelosti in s tem je dano znamenje za drug čas v naši kuhinji. Zato nekaj navodil za čas jagod.

Fine jagodove rezine

15 dkg masla zdrobimo s 30 dkg moke, pridenemo en rumenjaka, 5 dkg sladkorja, limonino lupinico, žlico ruma ali vina in hitro obdelamo z valjarjem. To testo razvaljamo za prst debelo, denemo na pekačo in zapečemo svetlorumeno. Ko je testo ohlajeno ga namažemo z vanilijino kremo, potresemo na gosto z jagodami in postavimo za nekaj minut v pečico.

Vanilijina krema: tri šestnajstinke mleka, to je en in pol kozarca, 2 rumenjaka, vanilija, 12 dkg sladkorja, 2 dkg moke. To stepemo nad soparo in ohlajeni primešamo dobro žlico surovega masla.

Jagodov zvitek

8 dkg sladkorja, sok pol limone, in tri cela jajca mešamo, nato dodamo en četrt litra pretlačenih jagod in vse dobro premešamo. Ta nadev namažemo na navadno testo za zvitek, potresemo še s celimi jagodami in zvijemo. Pečemo pri zmerni toploti in serviramo s kremo ali kompotom.

Jagodna marmelada

Zrele jagode pretlači skozi sito, zmešaj s sladkorjem in kuhaj tako dolgo, da se zgoste. Poskusi s kapljico na krožniku ali pivniku. Ako se ohlajena takoj strdi, je marmelada dobra. Malo ohlajeno napolni v kozarce, potresi po vrhu še malo s sladkorjem in ko je popolnoma mrzla, zaveži kozarec s celofanom. Na 1 kilogram jagod, vzemi 1 kilogram sladkorja.

Sedaj pa še dvojce navodil, s katerima se bomo prav gotovo prikupile našim možem in obiskom. Kdo le se brani jagodovega likerja in se ne rad pokrepča v vročih poletnih večerih z jagodno bowlo.

Jagodov liker

Deni v steklenico en liter zrelih jagod in en liter finega špirita. To dobro zamaši

in pusti stati nekaj dni na soncu. Nato skuhaj en kilogram sladkorja s pol litrom vode, vlij ga na jagode in pusti, da stoji še en dan. Precedi, napolni steklenice, dobro zamaši in zapečati.

Jagodna bowla

20 dkg sladkorja, 1 l jagod, 8 decilitra belega vina in majhno steklenico žganja. Izberi 5 dkg najlepših, velikih jagod, ter jih daj v lonec za bowlo, ali v kako drugo stekleno posodo. Na noben način pa ne v aluminijsko ali emajlirano posodo.

Ostale jagode pretlači skozi prtič, sladkor skuhaj z malo vode in še vročega zlij na jagodov sok. Ohlajenemu prilij vino in postavi vse skupaj na led. Preden serviraš, primešaj še žganje.

Siliranje zelene trave

Nič ni novega za nas, da zrežemo travo in deteljo tretjega odkosa, ki pade že v jesen, skupno z zeleno storžasto koruzo v silos, kajti vemo, da s tem obogatimo silažo z beljakovinami in vitamini ter da krave po taki mešani silaži dajejo več mleka. Manj pa je tistih med našimi kmetovalci, ki že čez leto napolnijo vsaj en silos z mlado zeleno travo. Oglejmo si zato enkrat potek siliranja zelene trave, morda bomo na ta način spoznali, da se ni treba bati, da se nam mlada trava v silosu pokvari. Seveda treba je pravilno ravnati.

Glej na levo, glej na desno,

preden prekoračiš cesto!

mo na ta način spoznali, da se ni treba bati, da se nam mlada trava v silosu pokvari. Seveda treba je pravilno ravnati.

Začnimo pri košnji. Travo, ki jo hočemo silirati, pokosimo ob poznem popoldnevu, ker je takrat odstotek sladkorja v njej največji. S siliranjem pričnimo naslednji dan, ko se bo posušila rosa. Torej proti popoldnevu, ko pade odstotek vode že na 65 odstotkov. Siliranje zelene trave, bolj točno povedano ovenele trave, mora iti hitro od rok. Torej mora biti na razpolago dosti ljudi za tlačenje. Mlade trave, ki ni visoka, nitreba rezati, glavno je, da temeljito stlačimo. Če hočemo, da bo kisanje v redu potekalo, moramo potrositi na vsakih 100 kg trave ¼ kg SILOSOLA ali SILOBONA in po končanem siliranju silos neprodušno zapreti, silažo pa kar se le da obtežiti.

Razen omenjenega upoštevajmo še to, da mora silos z zeleno travo stati v senci, ker ga sonce ne sme ogrevati. Nadalje glejmo, da se trava na vozu ali pred siliranjem ne ogreje ter skrbimo, da bo trava pri tlačanju istočasno enakomerno po vsem silosu razprostrta. To je predpogoj za enakomerno sesedanje silaže. Pokosimo vsak dan le toliko trave, kolikor je moremo naslednji dan silirati in glejmo, da bo siliranje v naj-

ali krpe, da ne počijo. Nato pustijo, da voda v loncu polagoma zavre, ki mora nato vreti deset do dvajset minut. Nikakor pa se ne sme med tem časom dvigati pokrov. Če je sadje trše, pustijo vreti daljši čas, prav tako tudi če je sadje vloženo v večjih kozarcih. Ko je kuhano pustijo, da se voda popolnoma ohladi in šele tedaj vzamejo kozarce iz nje, ker ti drugače lahko počijo.

Pri vkuhavanju z neprodušnim zapiralom sladkor nima prav nobenega drugega pomena, kakor da zboljša sadju okus. Sadje lahko na ta način vkuhavamo prav tako uspešno tudi brez sladkorja in ga posladimo šele tedaj, ko ga rabimo.

Posoda za vkuhavanje je sicer draga, toda ako pazimo nanjo, traja mnogo let. Taki shraniki imajo neomejeno trpežnost. Za majhne in srednje družine so najbolj primerni eno- ali pollitrski, da se vkuhana vsebina takoj porabi, čim je kozarec odprt. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da se pri razgrevanju izgubi mnogo vitaminov in da tako sadje glede zdravstvenega vidika mnogo zaostaja za surovim. Vendar pa je dobro, da ga imamo doma za večje praznike, posebne prilike, za bolnike in tisti čas, ko je svežega sadja malo na razpolago.

Ne konzerviramo pa samo sadja, ampak tudi zelenjavo, ki je nimamo na razpolago vse leto. Ponekod vkuhavajo tudi druga živila, kakor meso, razne paštete in razna gotova jedila, da so pri roki za izredne prilike, ko bi radi hitro in dobro postregli.

Pri zelenjavi ali sočivju moramo paziti predvsem na to, da je vse pripravljeno sočivje kolikor mogoče sveže, kar je glavno, da se nam ne pokvari. Paziti moramo tudi na to, da ni nobena posoda, katero rabimo pri tem, mastna. Segrevanje traja pri zelenjavi veliko dlje časa, kakor pri sadju; fižol v stročju potrebuje celo eno in pol ure. Vrhu tega moramo sterilizacijo čez tri ali štiri dni še enkrat ponoviti, in sicer kuhano vloženo zelenjavo še enkrat približno dvajset minut.

krajšem času končano. S travnikov, ki smo jih gnojili jeseni ali spomladi s hlevskim gnojem, prve trave rajši ne silirajmo.

Kdor ima en silos, naj za siliranje zelene trave postavi na senčnem prostoru primeren velik, nikakor pa ne prevelik silos. Njegova velikost naj se ravna po številu molznic v hlevu. V dnevnem obroku sena in koruzne silaže naj dobi vsaka molznica še 5 kg silirane zelene trave. To pa pomeni, da potrebujemo za eno kravo v 150 dneh zimskega krmljenja 1 kubični meter zelene silirane trave.

O silaži koruznih storžev in mlade detelje pravijo, da je odlična krma za prašiče. Tako silažo pripravljajo na ta način, da koruzne storže z zrnjem v dobi mlečne zrelosti na polju potrgajo in jih slečejo, nakar jih skupno z mlado deteljo na drobno zrežejo ali pa zmeljejo v silos. S to silažo potem krmlijo prašiče, ki jim ta silaža tekne.

Ta način priprave koruze za krmljenje je najenostavnejši in omogoča, da z uspehom sadimo hibridno koruzo in jo siliramo v mlečni zrelosti do katere pri nas še dozori. Z mešanjem z mlado deteljo dobimo s siliranjem prašičjo krmo, ki je istočasno bogata na beljakovinah in vitamini in v kateri je razmeroma dosti škroba.

Prašič potrebuje, če je težak od 20 do 90 kg, na dan 120 do 170 gramov beljakovin in 0,8 do 2 kg škrobnih enot. Silaža iz koruznih storžev in mlade detelje ima razmerje beljakovin do škrobnih enot: 1:4,9.

Električne krušne peči, pralne stroje na ročni in motorni pogon, molzne stroje in stroje za posnemanje mleka, štedilnike ALFA, sobne peči vseh velikosti, kotle za kuhanje perila, gospodarske stroje vseh vrst, šivalne stroje, kolesa in vse nadomestne dele boste kupili vedno najceneje v trgovini

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihaja, p. Dobria ves

Na željo ugodni plačilni pogoji! Ceniki zastoj!

P * I * S * A * N * O * * * B * R * A * N * J * E

Do morju jaz veslam ...

(S svojimi popotnimi spomini nadaljuje rajžovec č. g. Vinko Zaletel)

Pa kaj opisujem te svoje strice, koga to brigal! Pa je tako: tukaj na ladji imam čas. Vsaj enkrat čas, da lahko obujam stare spomine in da jih lahko vržem na papir. In da zamašim, kot sem napisal v zapirki, suhi časopis. In morda še zato, da si kdo lahko misli: glej ga, nekaj te nemirne krvi kot njegovi strici ima pa tudi ta Vinko v sebi. Bog pomagaj, če je tako. Toda primerjajte moje strice in mene in boste videli, da sem kar zelo priden, četudi imam isto kri. In upam, da me svet ne bo požrl, ampak da ostanem zvest svojji Koroški, kamor se rad povrnem.

Medtem smo prešli Gibraltar, 14 km ozka vrata med Evropo in Afriko, med Sredozemskim morjem in Oceanom. Na obeh straneh sta »Herkulova stebra«, na katerih stoji svet, kot so včasih mislili. To sta dve veliki pečini, ena pri Gibraltarju, drugi pri Ceuti v Afriki. Skoro vsi potniki smo zunaj, da gledamo te v soncu bleščeče skale. Gibraltar je angleški, četudi v Španiji. Je ena največjih in najvažnejših trdnjav na svetu, zato ga Angleži držijo. Na zunaj se nič ne vidi, ker so vse trdnjavske naprave pod goro, pravzaprav celo mesto. Do trdnjave nihče ne sme, v mestu pa so v angleški službi Španci, ki prav dobro zaslužijo in mnogo na črno prenesejo čez mejo: v Gibraltarju je namreč vse mnogo cenejše.

Zvečer smo pristali v Cadizu, zadnjem pristanišču pred Portugalsko. Ogromno ljudi-radovednežev nas pričakuje. Gremo v mesto, tipično špansko-južnjaško: vse je na cesti, ob devetih zvečer so trgovine še odprte, kričanje, ker po cestah prodajajo od svežih rib do loterije vse, otroci se podijo in tam je otrok zelo veliko, in veliko umazanije. Cadiški škof je prišel na našo ladjo birmat otroke, jaz pa šel v moško stolnico gledat, kaj tam delajo. Za naše pojme nerazumljivo: duhovnikove besede so odmevale po velikanskih zvočnikih, vse ženske so se s pahljačami hladile in se vmes kaj pogovorile: to je večerna sv. maša. Zakaj je tu potrebna, res ne vem.

Jutri pristanemo v Lizboni na Portugalskem, kjer tole pisanje oddam. Potem pa dolga pot proti Južni Ameriki in, če me afriško sonce ne bo preveč polenilo, bom še kaj napisal, kako se imamo na ladji.

Lizbona, 4. julija. Z Lizbono sem že poznan. Ko sem se vračal iz Amerike, sem tu izstopil, bival nekaj dni in od tu dvakrat šel v Fatimo. Sedaj sem sredi poletja in zato v najhujši vročini, prvokrat pa sem bil sredi zime v samem deževju. Lizbona je lepo mesto, skoro vsi potniki izstopimo. Edina izjema so jugoslovanski državljani, tem v Španiji in Portugalskem ne dovolijo z ladje.

Teh nekaj uric porabim, da obiščem

svojega znanca Slovenca Jožeta Berganta. Salezijanci imajo tu svoj zavod in delavnice, predvsem pa velikansko tiskarno. G. Bergant je učitelj tiskarskih vajencev. Takoj po vojni je bil nekaj mesecev na Koroškem v Domačalah, odtam je odšel v Italijo in nato na Portugalsko. Vzameva taksi in greva pogledat, kaj je že novega od tedaj, ko me ni bilo.

V Lizboni je prišlo na ladjo 250 Portugalcev. Skoraj samo revne družine, ki se izselijo največ v Brazilijo, deloma pa v Argentino. Ko je ladja zapuščala pristanišče, so skoro vsi ti jokali, nekateri prav tulili. S solzami v očeh so mahali v zadnji pozdrav zancem tam v pristanišču in niso prenehali, dokler so videli tam v pristanišču mahajoče robce. V srce so se mi zasmilili ti ljudje, ki se morajo odtrgati od domače ljubljene zemlje, ker jih preživljati ne more. Tragedija, ki je v Avstriji ne poznamo.

Zakaj gredo v tuji svet? Portugalska je zelo revna dežela, ljudi pa ima preveč. Kot zelo verne družine imajo veliko otrok. Svet je kamnit, rodovitne zemlje je malo in še ta je poletni kot požgana. Od maja do oktobra navadno nič ne dežuje. In kjer vode ni, ne dežja, ne studencev, tam nič obraditi ne more. Raste le pšenica in to sejejo le vsako drugo leto, ker zemlja ne prenese več, ker ni pognojena. Gnoja ni, ker živine nimajo in te ne morejo imeti, ker ni krme. Saj to je v nujni medsebojni zvezi. Krompir bi zrastle trikrat na leto, če bi mogli zemljo namakati. Tako sta krompir in ribe glavna hrana Portugalcev. V Aljustrelu, rojstni vasi treh fatimskih pastirčkov sem imel priliko spoznati to preprosto, revno življenje, ki si ga mi na Koroškem niti predstavljati ne moremo. Pri nas je nasprotno: imamo rodovitne zemlje dovolj, imamo živine dovolj, le ljudi, delovnih ljudi manjka. Komu pri nas se je treba izseliti? Treba je iti malo v svet, da spoznamo, kako se nam dobro godi in da moramo biti Bogu le hvaležni.

Samo v enem letu se izseli v Ameriko 50.000 Portugalcev.

Kolikor je Portugalska bogata, je bogata od kolonij. Kako bogata je bila šele včasih! Portugalci in Španci so bili najbolj znani mornarji in ti so odkrivali morske poti v svet. Prav od tu, iz Lizbone so odhajali v svet slavni Vasco da Gama, Magalhães, ki so odkrili pot v Indijo okoli Afrike. Z g. Bergantom sva šla gledat novi, lani postavljeni velikanski spomenik Don Enricu. Ta je dal pred 800 leti pobudo za odkrivanje sveta in spomenik ga kaže spredaj na ladji, model ladje ima v rokah, za njim pa drugi mornarji, vojaki, menihi, trgovci in učenjaki.

Portugalska kot kolonialna država pa preživlja prav sedaj težke ure. V njihovi glavni koloniji Angoli hudo vre med domačini. Saj ni čudno, če so se skoro vsi sosede že osvobodili, zakaj bi se Angolci ne. Toda Salazar, ki že 25 let z močno roko vlada Portugalsko, hoče s še bolj močno roko rešiti angolski problem. Ne s pogajanjem in da bi dal Angoli samostojnost, ampak da doli pošilja orožje in vojake. To pa seveda stane in prav zato so se luksuzne stvari zadnji čas podražile in eskudos (portugalski denar, vrednost enaka šilingu) pada.

Napaka je bila tudi v tem, da so se Portugalci izseljevali v Južno Ameriko, ne pa v svoje afriške kolonije. Tako bi imeli sedaj vsaj več pravice obdržati kolonije. Tega tudi niso hoteli portugalski bogataši, ki so v kolonijah raje imeli domačine, ker so jim bolj poceni delali. Angleži in Amerikanci svetujejo Portugalski, naj se pobota, toda Salazar noče razumeti, da je čas kolonializma minil in prav to utegne biti njegov padec.

Iz ladje sem prišel že v Angolo... Povrnimo se nazaj na ladjo.

Prihod Špancev in Portugalcev je življenje na ladji precej spremenil. Ker so družine, imamo veliko otrok in kjer so otroci, je živžav in dirindaj. Kot so navajeni doma, delajo tukaj, se igrajo in valjajo po tleh, eden mi vleče sedaj hlače pod nogami. Otroške muzike je tudi precej, toda otroci niso tako razvajeni in pomehkuženi kot pri nas. Snega pa ne poznajo. Ker doma nimajo stranišč, takih na vodo namreč, jih tudi tukaj ne znajo uporabljati. Pravkar sem gledal, kako je mamica peljala pobčka kar k ograji ladje... Vsi so živahni, tudi ponoči, ko bi jaz rad spal. Toda kaj bi jim zameril, saj so pravzaprav reveži in na ladji ne morejo biti dosti drugačni kot doma. Vidim pa velikansko razliko med to našo ladjo in pa ono holandsko, s katero sem se peljal iz Rotterdama v Ameriko. Tam smo bili vse drugačni gospodje!

(Dalje prihodnjič)

Kdaj bo dobro na svetu?

I

Se dolgo ne bo dobro na svetu. Preden pa bodo prišli boljši časi, bodo še zelo hudi, pričela se bo vojna. Najprej se bosta pograbila en cesar in en kralj. Ko bosta ta dva končala klanje in tudi sama poginila, se bodo začeli tepsti trije kralji. Ti bodo zvalili ves svet v vojsko. Končno ne bo prizanesel sosedu, ne brat bratu in tudi ne sin očetu. Tekla bo kri, da bi lahko gnala mlinske kamne tri. Vojna bo tako dolgo trajala, dokler bo kaj ljudi in živine na svetu.

Strašno klanje se bo končalo na Koroškem blizu Pece, in sicer pri treh svetih sosedih: Sv. Ambrožu, Sv. Andreju in Sv. Juriju blizu Libuče. V Lonči vesi bo poslednji boj, tam bo padlo toliko ljudi, da bo tekla častnikom kri v čevlje. Popadali bodo vsi vojaki, ostali si bodo nasprotni samo še štirje častniki. Prihrumel bo med nje iz Pece kralj, ki bo mahnil s sabljo na vse štiri strani sveta. Častniki bodo popadali pred kralja in mu obljubili pokorščino. S tem bo vojna končana.

Kljub temu še ne bo dobro na svetu. Dobro na svetu bo šele tedaj, kadar bo en narod, en jezik in ena vera, kadar bo kmetič v rdeči sukni oral, se zraven dobrovoljno smejal, ker bo samo tri krajcarje štibre plačeval.

II

V Rožu so takole prerokovali o vojski: Sedaj so že tisti časi, ki so bili prerokovani.

Vpeljali bodo nove mere, teže in nov denar, da se pri vsem nihče ne bo več spoznal. Ob cestah bodo postavili stebre, po katerih bodo iz enega mesta v drugo govorili. Kača bo na Koroško glavo pomolila in črn bik bo po Rožu tulil. Iz vsake kočice bo prišla gospa in hlapec se ne bo ločil od gospodov. Od vsake malenkostne reči bodo davek pobirali, po hišah pa bodo pridelke zasegli. Ko bo gospodinja kruh pekla, ji bo birič svetil in ona ga bo z loparjem nagnala. Nato se bo vse uprlo, kakor da bi boben na vstajo klical. Žene bodo vojsko začele in jo tudi končale.

V spodnjih krajih bi rad nekdo kralj postah, pa ne bo. Ta najmanjši kraljič bo zanetil kres po vsem svetu. Vojska se bo pričela, ko bodo pšenico želi. Tudi Rus bo šel v vojsko, potem bo volna draga. Rož bo čisto uničen, pa ne od sovražnikov. Kdor bo od Celovca do Beljaka iztaknil kravo, ji bo lahko zlat zvonec okoli vratu obesil. Prišli bodo takšni časi, da bo vsakdo svoje pokvečenosti in starosti vesel, ko bo nimanič srečnejši od bogatica, ko se bo gospoda z berači pogajala, da bi zamenjali sukniče. Tri ženske se bodo za ene hlače stole. Dvojni denar bo, toda za denar se ničesar ne bo dobilo. Vsa dolina bo zalita s krvjo. Ljudi bo samo še toliko, da bodo le z zažiganjem kresov našli drug drugega. Ko se bosta srečala na cesti dva najhujša sovražnika, se bosta objela in rekla: »Bratec, kje si biv, da si ostal živ?«

(Koroške narodne. Zbral V. Möderdorfer)

Visoška kronika

51. Dr. Ivan Tavčar

Bilo je zopet nekaj novega! Neznani človek je pripeljal po klancu od Poljanskih vrat lesen samotičnik. Koder je peljal mimo, je množica od groze zatrepetala in se umikala, da se je takoj napravil prostor, kjer bi bila lahko vozila dvovprežna konja. Ta človek, močan in posebno debelih rok, je torej vlekel samotičnik, katerega je bil obložil s posebnim svojim blagom. Govoril ni nič, samo smejal se je in škilasto je gledal po ljudeh, katerih ni imel rad, kakor ga oni niso radi imeli. Niso se posebno ozirali po njem, ali v hipu so vedeli vsi, da je to rabelj, ali, kakor so ga pri nas imenovali, frajman iz Ljubljane.

Za njega je bila pripravljena posebna miza, in sicer v oddaljenem kotu za ograjo. Proti temu prostoru je ta nečedni človek vlekli svoj tovor in težko je moral vleči, ker si je tu in tam z rdečim rokavom obrisal potni obraz. Takoj ko je obstal — tudi tu je množica odskočila ter mu napravila obilo prostora — je izvlekel iz svojega samotičnika veliko, kakor kri rdečo rjuho ter pogrnil z njo svojo mizo. Da mu sapa ni delala sitnosti, je pritrdil to pregrinjalko na štirih mestih z žreblji, katere je z malim kladivom zabijal v mizo. Takoj nato je z nekako ošabnostjo in samozavestjo

vzel iz voziča meč, ki je bil gol, kakor je gol meč v rokah sv. Mihaela, in ki se je ravnotako žaril, kakor se žari meč tega arhangela; vzela ga je v svoje naročje, kakor vzame mati dojenčka v svoje naročje, značilno premeril množico ter izpregovoril z zoprnim glasom: »Ta je že večkrat imel svojo južino in vselej je še ostala prazna skleda za njim! Ta moj otroče sne vse, kar se mu da!« Hripavo se je smejal, ko je položil na mizo goli meč, da se je kakor velika ledena sveča svetil sredi krvavordečega prta.

Po množici se je vzdignil šum. Oglašale so se kletvine, psovke, in mlad človek je že pobiral kamenje, da bi ga metal proti mizi.

»Kamenja pa ne, fantič!« se je oglasil Schwaiffstrigkh. »Kogar staknem, bo legel v klado, da se mu napravijo žulji od zadaj in mreže v želodcu!« Pogledavši proti frajmanu, je še dostavil: »Je res svinja, ali vendar ima svoje pravice!«

Ljudstvo se je pomirilo. Rabelj se pa čisto nič ni zmenil za nemir in hrup; lahkodušno, kakor bi ta hrup ne bil veljal njemu, s skladal s svoje cize orodje za orodjem, s katerim so tpinčili jetnike in jetnice, dokler ni bila miza naložena z različnim železjem, ki se je neprijetno lesketalo eno bolj od drugega!

Gledalci so kopneli, ženske so se tresle od groze — le ona je še vedno sedela na

svojem odru in prav nič se ni zgenilo na nji, prav kakor da bi ji ne bilo znano, kak posel opravlja ostudni človek pri rdeči mizi! —

Pri Sv. Jakobu je bila deseta ura. Tedaj so pristopili k svoji mizi gospodje sodniki, njim na čelu grajski glavar, gospod Mändl. Pod sabo je imel pet asesorjev, in ti so bili: grajski pisar, mestni sodnik, grajski žitničar, zlatar Frueberger in še nekdo, na katerega se več ne spominjam. Tudi iz Ljubljane so bili odposlani sodnika; njegovo ime pa mi je tudi odpadlo, zatorej ga danes več zapisati ne vem. Bil je človek tenke podobe in v črni obleki. Ves čas se je mešal v razpravo in bil je skoraj še bolj siten, nego stari Frueberger, kateremu naj Bog odpusti hudobije tega dne!

Grajski glavar je najprej naznanil, da se ima po milosti poglavarja vseh sodnijskih pravic, to je po milosti gospoda Janeza Franciška, voditi javna razprava, tako da bo vsak deležen sodbe in da presodi, ali se je vse izvršilo po pravici in kakor je prav. Zbrana množica se je opominjala, da bodi vredna velike te dobrote in da naj ne moti z nemirom ali še celo z razsajanjem očitne razprave, ki je v tem mestu prva, odkar je bilo sezidano.

Gospod Mändl se je držal jako kisto, ker mu ta javna razprava nikakor ni bila všeč, ter je onemu iz Ljubljane glasno pripovedoval, kar sem dobro čul s svoje klopi,

da ni modro, klicati kmečko in navadno ljudstvo, da bodi navzoče, ko sodijo izučeni in poklicani sodniki. Ali vdati se je moral, ker mu proti škofu in vladarju ni bilo pomoči.

Grajski glavar je razposlal svojo mestno gvardijo med ljudstvo, da bi ne delalo nereda in nemira. Ali ljudstvo je v naših dneh, kar se spodobi in kar je pametno, bilo vdano in pokorno svoji gosposki. Zatorej tudi tisto dopokdne ni bilo prilike, da bi bila mestna ali grajska gvardija kazala svojo moč. Le Urša Prekova in Maruša Stinglova se nista mogli krotiti in tudi med razpravo sta se oglašali ter govorili Agati na korist. Baron »Flekter« se je razkačil in je že hotel dati mater Marušo tirati v zapor; preprosil pa ga je prošt Urh, trdeč, da bi gospodu škofu komaj bilo všeč, če bi se danes v njegovem imenu zapirale poštene žene loških meščanov. — Gospod prošt je bil namreč tudi prišel k sodbi, pa se je ni udeleževal. Vzlic temu je sedel pri sodnijski mizi, in govorilo se je, da je potem gospodu Janezu Francišku vse povedal in razložil, kar se je bilo govorilo.

Baron Mändl je začel premetavati neke spise, nato pa je povedal, da se pričinja razprava proti obtoženki, da je ta rojena v Eyrishounu v tem in tem letu in da je bila krščena na ime svetnic Agate in Eme.

(Dalje prihodnjič)

Elektrarna v Kazazah pred dovršitvijo

Minuli četrtek je deželni glavar g. Ferdinand Wedenig obiskal gradbišče dravske elektrarne v Kazazah, kjer ga je član načelstva Avstrijskih dravskih elektrarn dipl. ing. Werner podrobno informiral o napredku gradbenih del, poročila tiškovni urad „Avstrijskih dravskih elektrarn (ÖDK). Direktor Werner je tudi načel vprašanje nadaljnjih gradbenih načrtov družbe ter izjavil, da sta najprej na vrsti sedaj načrta za gradnjo elektrarn pri Rožku in Bistrici v Rožu. Kakega natančnega termina vendar še ni moč postaviti, ker je vse skupaj odvisno od naraščanja potrebe po električni energiji ter od koordinacije gradbenih načrtov celotnega elektroenergetičnega gospodarstva. Če bi namreč v državnem koncernu povezane družbe in deželne družbe v celoti izvedle svoje gradbene načrte do leta 1970, bi se pojavil preveč energije v višini okrog 4 milijarde kilovatnih ur letno, ki ga ne bi bilo moč uporabiti. Predlog, da bi naj zvezni koncern in deželne družbe znižali svoje načrte za gradnjo elektrarn in sicer vsaka za 2 milijardi kilovatnih ur letno, oziroma te načrte odložili na kasnejši čas, je zvezni koncern sprejel, ne pa deželne družbe, ki so voljne znižati svoje gradbene načrte samo za 600 milijonov kv. ur letno.

Po ogledu gradbišča je sledil razgovor s člani delavskih in nameščenskih obratnih svetov skupnosti „Arge“ (skupina podjetij, ki gradi elektrarno, op. ur.). Pri razgovoru je bilo ugotovljeno, da grede gradbena dela v Kazazah že proti koncu ter da je število delavcev že padlo na polovico, vendar pa da je med sedaj zaposlenimi delavci okrog 80% domačinov. Deželni glavar je bil naprošen, da se zavzame za nadaljnjo gradnjo novih elektrarn. Tako bi bilo moč zaposliti delavce tudi vnaprej. Nadalje naj bi se zavzel za ustanovitev novih industrij v južnem delu dežele, s čimer bi bila ustvarjena nova stalna delovna mesta.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 6. 8.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 7. 8.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Iz znanosti in tehnike. 18.00 Pota k smislu življenja. — TOREK, 8. 8.: 14.15 Poročila, objave. Bolje je paziti kot zdraviti se. (O boleznih nosa). — SREDA, 9. 8.: 14.15 Poročila, objave. Za ženo in deklo. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 10. 8.: 14.15 Poročila, objave. Iz zakladnice spominov. — PETEK, 11. 8.: 14.15 Poročila, objave. Zbori pojejo. — SOBOTA, 12. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25 Zdaj smo delo dokončali...

Deželni glavar je izjavil, da se deželna vlada in vsi drugi prizadeti činitelji v polni meri zavedajo, da je treba z vsemi sredstvi stremeti za ohranitev polne zaposlenosti. Naznanil je, da se neka švicarska industrijska firma zanima za ustanovitev industrijskega obrata v bližini Kazaz, ki bo nudil okrog 100 novih stalnih delovnih mest. V tej zvezi pa je poudaril, da je moč podpirati samo naselitev takih industrij, ki ne bodo delale konkurence že obstoječim domačim podjetjem.

Direktor Werner je obenem uporabil to priložnost, da vsem delavcem in nameščencem skupnosti „Arge“ izreče zahvalo družbe za njihovo delo v Kazazah, kajti s pomočjo njihovih prizadevanj je bilo kljub raznim težavam moč izvršiti vsa dela v predvidenih terminih. Obenem pa je poudaril, da si je tudi družba prizadevala kolikor mogoče ustre-

Športni kotichek

Smo v sredini letne sezone, torej v oni dobi, ko vročina neusmiljeno pritiska in ko vse hiti k jezerom in rekam, da si nekoliko ohladi svoje vroče telo. Pač doba — kakor pravimo — pasjih dni in kislih kumaric. Ne smemo pa misliti, da športniki, ki se ne bavijo z vodnim športom v tem času počivajo. Ravno nasprotno. Svoje največje in najtežje tekme prirojajo v tej vroči letni sezoni in jih prav nič ne moti dejstvo, da s svojim potom namakajo tekališča stadionov in arene drugih športnih prostorov. Ravno v letošnjem poletju je bilo zelo veliko važnih mednarodnih športnih tekmovanj in celo nekaj takih, ki bi jih smeli prištevat med svetovne dogodke. In zakaj tudi ne, saj je ob teh prilikah bilo združenih več svetovnih rekordov in postavljenih novih — fantastičnih — da se ne hote sprašujemo, če je to sploh mogoče. Pa se je vendar zgodilo, dragi čitatelj, četrta tudi se, navadnim zemljanom zdijo taki uspehi nedosegljivi. Nekoliko si oglejmo, s čim nas je svetovna športna mladina presenetila prav pred krakim.

III. gimnastrada v Stuttgartu

Stuttgartu je bila zadnje dni julija III. gimnastrada ali svetovna telovadna prireditev, katere se je udeležilo nad 10.000

či željam delavcev ter v tem pogledu nikakor ni bila malenkostna. Poudaril je tudi, da se je družba vselej trudila, urediti svoje delo tako, da so gradnje elektrarne sledile ena drugi, da so izkušeni specializirani delavci bili tako stalno zaposleni. Če bi šlo po njenem, bi takoj po dokončani gradnji elektrarne v Kazazah začeli z gradnjo kake nove elektrarne, toda iz že prej navedenih razlogov to žal ne bo mogoče.

Deželni poslanec, sindikalni tajnik Pawlik, pa je sporočil, da se predsedstvo Avstrijske delavske zveze bavi z načrtom naseliti lahko kovinsko industrijo na južnem Koroškem. Lahko bi namreč boksit (Bauxit), ki ga nam sedaj pred nosom vozijo naprej na Gornje Avstrijsko, predelovali v deželi. Podjunska železnica bo prometno ta del dežele priključila splošnemu omrežju in za dobavo električne energije je na razpolago dovolj elektrarn na Dravi, kakor tudi termična elektrarna v št. Andražu.

telovadcev in telovadkinj evropskih in prekomorskih držav. V celoti je bilo 183 raznih nastopov in tudi svetovna vrsta najboljših telovadcev na orodju se je predstavila. Ob tej priliki so bila tudi razna zborovanja in strokovna obravnavanja mednarodne telovadne zveze. O tej edinstveni svetovni telovadni prireditvi bomo še govorili.

Sovjetska zveza — USA v lahki atletiki

Za to srečanje je vladalo v Moskvi tako zanimanje, da je bilo že nekaj dni pred prireditvijo razprodanih vseh 100.000 vstopnic, kolikor gledalcev more sprejeti Leninov stadion v tem mestu. Pa je povsem razumljivo, kajti ameriški atleti so najboljši na svetu, Sovjetska Zveza pa napolnjenosti vse sile, da jih tudi tu nadkrili. To se ji pri moški reprezentanci ni posrečilo kljub 6. novim svetovnim rekordom, ki so bili postavljeni ob tej priliki. Ameriška štafeta na progi 4x100 m je rabila 39 sekund 1/100, Amerikanec Boston je skočil 8,28 m v daljavo, Rus Brumel pa 2,24 m v višino. Zenske so pa postavile ob tej priliki tri nove svetovne rekorde: Rusinja Press v metu diska s 57,43 m, njena rojakinja Čelkanova je skočila 6,48 m daleč, Amerikanka Wilma Rudolph je pa pretekla 100 m v času 11 sekund 3/10. Moška reprezentanca USA je premagala Rusijo s 124:111 točkam, ženska reprezentanca USA pa je podlegla ruski z 68:39 točkami.

Ameriške atletinje so nato nastopile proti nemškimi in so izgubile tekmovanje s 66:38 točkam, dočim so moški premagali Nemčijo v razmerju 120:91 točkam. Ob tej priliki je pretekla najhitrejša deklica na svetu, Amerikanka Wilma Rudolph 100 m v novem svetovnem rekordu 11 sekundah in 2/10. Ameriški atleti in atletinje so nastopili še napram angleškim v Londonu ter jih premagali s 122:88 točkam. Ko že govorimo o najhitrejšem dekletu na svetu, črnopoltni Američanki Wilmi Rudolph, bi omenili, da je ona pretekla na rimski olimpijadi 100-metrsko progo v 11 sekundah, vendar ji ta uspeh ni mogel biti priznan kot svetovni rekord, ker je bil tedaj premočan veter v hrbet (torej v smeri teka).

Neverjeten uspeh je dosegla romunska atletinja Jolanda Balas, ki je nedavno skočila 1,91 v višino. Ni to samo zasluga njene višine (1,83 m) in teže (tehta 70 kg) temveč se je mnogo naučila od prejšnjega romunskega prvaka in dolgoletnega trenerja, ki je sedaj njen mož.

Ne zanemarjaj kopanja!

Smo sredi kopalne sezone, zato pojdi večkrat v bližnje jezero ali reko in se skoplji. Za zdravje je to nujno potrebno. Plavanje pa ti prinaša prijetno razvedrilo ter je koristno in zelo zdravo.

Ivo Kermavner

VABILO

Slovenski študentje priredijo v nedeljo, dne 6. avgusta, ob pol 3. uri igro

»IN POTEM BO NOČ«

v farni dvorani v št. Jakobu v Rožu. Vse prisrčno vabijo

Študentje

Sestanek za slovenske dijakinje bo od nedelje 6. avgusta zvečer do torka opoldne v št. Petru pri št. Jakobu v Rožu.

Spored:

Nedelja: zberemo se v št. Petru pri šolskih sestrah, ob pol treh bo igra v farni dvorani »In potem bo noč«.

Ponedeljek: izlet pod vodstvom dr. Vinka Zwitterja, zvečer kres.

Torek: referat o koroški dijaški zvezi in o bodočnosti naše skupnosti, opoldne se razidemo.

Na veselo svidenje!

Odbor

Mnogo hrupa za nič

V zadnjih mesecih so inženirji in tehniki, ki so merili vodovje in gorovje po Obirskem, Kortah in v okolici Železne Kaple, zelo razburili duhove, kajti razširila se je vest, da nameravata Koroška deželna električna družba (KELAG) in Avstrijske dravske elektrarne (OeDK) zavezati obirsko dolinico nad Železno Kaplo s 100 metrov visokim jezerom ter tako nabrano vodo napeljati v jez na Borovnici, da poveča množino vode, ki je ondi menda primanjkuje. Razburjenje je bilo veliko. Končno pa je KELAG vsenu govorjenju naredila konec z objavo, da v doglednem času zavezitev obirske doline ne prihaja v poštev.

— K R A T K E V E S T I —

Proti 24 bivšim uslužbencem koncentracijskega taborišča v Auschwitzu je državni pravdnik v Frankfurtu odredil sodno preiskavo zaradi sodelovanja pri množičnih umorih jetnikov v okviru Hitler-Eichmanovih akcije za »dokončno rešitev judovskega vprašanja«. Med zaporniki so bivši poveljniki taborišča SS-obersturmbannführer Bär, njegov adjutant, več zdravnikov in drugih zločinskih pomočnikov.

Gina Lollobrigida in Elisabeth Taylor, sloviti filmski lepotici, sta se na gala otvoritvi filmskega festivala v Moskvi srečali in ugotovili, da imata povsem enako obleko. Obe sta jo kupili pri istem krojaču, znanem pariškem kralju mode Diorju, ki je obema zagotovil, da je njun model »ekskluziven« to je, da je bil izdelan samo en komad. Vsaka je zato plačala težke milijone. Obe mislita sedaj Diorja tožiti za — škodo. Gina Lollobrigida je izjavila, da bo obleko podarila eni izmed svojim manj slavnih (in manj lepih) sester.

Prostovoljca išče britanska armada, namreč za vlogo generala, ki ga bodo pri jesenskih manevrih — po strateškem načrtu — »sovražniki« zajeli v spodnjih hlačah tako, da se bodo z zraka s padali spustili nad njegov glavni stan ter ga presenetili in sranju. Dočim so za nevarni skok z letala zlahka našli zadosti prostovoljev, pa niso mogli najti nikogar, ki bi se prostovoljno javil, da bi mirno spal v spodnjih hlačah v varni postelji. Junaštvo torej tudi v atomski dobi še ni povsem zamrlo.

Pogajanja o razorožitvi med ameriškim pooblaščencom My Cloyem, ki se je podal v Moskvo, in sovjetskim ministrskim predsednikom Hruščevom so se razbila. Mc Cloy je na povratku prinesel ameriškega predsedniku osebno sporočilo, o čigar vsebini pa ni nič znanega. Dvodnevni razgovori Mc Cloya s Hruščevom so bili baje zelo razgibani, kajti Hruščev se je večkrat razjezil.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 5. 8.: Kartago in Flammen (IVa). — Nedelja, 6. 8.: Du darfst mich nicht verlassen (IVb). — Sreda, 9. 8.: Der Würger von Sing-Song (IVa).

Borovlje. — Sobota, 5. 8.: Ein Herz braucht Liebe (III). — Nedelja, 6. 8.: Der Held meiner Träume (III). — Torek, 8. 8.: Der Kosar von Monte Forte (IV). — Četrtek, 10. 8.: Partner des Teufels (V).

Št. Jakob v Rožu. — Sobota, 5. 8.: Liebesnächte der Lukrezia Borgia (IVb). — Nedelja, 6. 8.: Arzt aus Leidenschaft (IV). — Sreda, 9. 8.: Junge Leute von heute (III).

CIRKUS BUSCH BERLIN

predstavljen po Cirkusu Rebernigg, Dunaj, gostuje v Celovcu: **Lerchenfelderstraße nasproti Westschule in ne kot je bilo prvotno napovedano na August-Jaksch-Staffe, od 2. do 6. avgusta z dnevno dvema predstavama.**

Ogled živali od 2. avgusta naprej od 9. do 12. ure
Ni lepšega cirkuškega programa!

Otvoritev v št. Vidu ob Glini v ponedeljek 7. avgusta ob 15. uri
Nadaljnje predstave ponedeljek ob 20. uri, torek ob 15. in 20. uri.

40 LETNICA DUNAJSKEGA VELESEJMA

3. — 10. septembra 1961

TEKSTILNO BLAGO IN MODA: Krznarski salon — Luksuzno blago — Umetna obrt — Razstava športnih izdelkov — Modna revija. — Posebne razstave: „Vse za dojenčka“ — Tekstilna samopostrežba — Namizna kultura doma

TEHNIKA — INDUSTRIJA: Stroji — Naprave — Orodje — Stavbna razstava — Umetne snovi — Tehnika v gospodinjstvu

KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO: Razstava kmetijskih strojev s predvajanjmi — Sejem plemenske in vprečne živine: Govedo, prašiči, konji — Cvetlična razstava — Živila in nasladi — Vinska poskušnja

KOLEKTIVNE OBRATNE RAZSTAVE: URADNE KOLEKTIVNE RAZSTAVE 19 DRŽAV IZ EVROPE IN PREKOMORSKIH DEŽEL

Obe razstavišči — velesejmska palača in velesejmski prostor — sta odprti vsak dan od 9. do 19. ure, vinska poskušnja in razstava živil pa do 20. ure. Velesejmska palača bo v torek dne 5. septembra odprta do 21. ure. Za obiskovalce velesejmskega Dunaja 25% popusta na železnicah in avtobusih. Velesejmske legitimacije na razpolago pri vseh deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah ter pri vseh z ustreznimi tablo označenih prodajalnah.

Izbira in kvaliteta

preprog, zaves in posteljnine
v trgovini opreme

LODRON
VILLACH Lederergasse 12

Tujkoprometni in gostinski obrati do-
bijo poseben popust!

POLETNE OBLEKE za DAME
in GOSPODE

nudi poceni

Waleher

KLAGENFURT, 10. Oktoberstr. 2

Blago za poletne obleke,
posteljno perilo

Velika izbira —
zelo ugodne cene

L. Maurer

Klagenfurt Alter Platz 35